

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากการใช้บริการ เครื่องเล่นในสวนสนุกของประเทศไทยและต่างประเทศ

เมื่อได้ทำการศึกษาแนวคิด ความเป็นมา และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากการใช้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุกที่อาจเป็นอันตรายในบทที่ 2 มาแล้ว ในบทนี้ จึงจะทำการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ทั้งกฎหมายของประเทศไทย และกฎหมายในต่างประเทศ เพื่อให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านบริการที่อาจเป็นอันตราย รวมถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องเล่นในสวนสนุก ที่ใช้บังคับในปัจจุบัน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขในบทต่อไป

3.1 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากการใช้บริการเครื่องเล่น ในสวนสนุกของประเทศไทย

จากการศึกษากฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากการใช้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุกที่อาจเป็นอันตราย พบว่ามีกฎหมายของประเทศไทยหลายฉบับ ที่ได้กำหนดมาตรการด้านต่างๆ เพื่อควบคุมการประกอบกิจการดังกล่าวให้มีความปลอดภัย ต่อผู้ใช้บริการมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นมาตรการชดเชยค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรการคุ้มครองผู้บริโภคด้านบริการที่อาจเป็นอันตราย ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรการพิจารณาออกใบอนุญาตประกอบกิจการ สวนสนุกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และมาตรการควบคุมความปลอดภัยของ เครื่องเล่นในสวนสนุกตามกฎหมายกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ดังนี้

3.1.1 ความรับผิดทางละเมิดเนื่องจากทรัพย์อันตราย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ละเมิด คือ การกระทำความผิดกฎหมายโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ และได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ไม่ว่าความเสียหายนั้นคำนวณเป็นตัวเงินได้หรือไม่ ละเมิดเป็นการทำให้เขาเสียหายโดยลวงสิทธิผิดหน้าที่อันมีความรับผิดชอบหรือมีหนี้ทางแพ่ง ผู้เสียหายมีสิทธิที่เรียกร้องให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าเสียหายแก่ตน เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา โดยทางอาญานั้นปกติรัฐเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งการที่รัฐลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญานั้น เป็นการเยียวยาสังคมและป้องกันการแก้แค้นทดแทน แต่อย่างไรก็ตามผู้กระทำความผิดก็ควรต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหาย นอกเหนือไปจากความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย ลักษณะเช่นนี้กฎหมายให้มาเรียกร้องกันทางแพ่ง โดยเรียกมูลหนี้ที่จะเรียกร้องว่า “ละเมิด”¹

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย ได้บัญญัติเรื่องละเมิดไว้ในบรรพ 2 ลักษณะ 5 ตั้งแต่มาตรา 420 ถึงมาตรา 452 ซึ่งอาจแยกพิจารณาโดยอาศัยเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหายเป็นเกณฑ์ ออกเป็น 2 ประการ ดังนี้

1. เหตุที่ทำให้เกิดความเสียหายมาจากการกระทำของบุคคล

หมายความว่า ต้องมีบุคคลกระทำละเมิด และโดยหลักการปกติ ใครทำคนนั้นต้องรับผิดชอบเฉพาะกรณีที่เป็นข้อยกเว้นกฎหมายจึงกำหนดให้บุคคลอื่นที่ไม่ได้กระทำมารับผิดร่วมด้วยเหตุผลพิเศษบางประการของความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำละเมิดกับผู้รับผิดชอบ ดังเช่นกรณีต่อไปนี้

1) ความรับผิดเพื่อละเมิดที่เกิดจากการกระทำของตนเอง หมายถึง คนที่กระทำละเมิดต้องรับผิดชอบเอง เช่น กรณีบุคคลกระทำละเมิดตามมาตรา 420 และกรณีนิติบุคคลรับผิดชอบในการกระทำละเมิดของผู้แทนนิติบุคคลตามมาตรา 76

2) ความรับผิดเพื่อละเมิดของบุคคลอื่น หมายถึง บุคคลที่ไม่ได้กระทำละเมิดต้องรับผิดชอบร่วมด้วย อันเป็นข้อยกเว้นของหลักที่ว่าคนทำความผิดต้องรับผิดชอบ คนอื่นไม่เกี่ยว เพราะกรณีนี้คนที่ต้องร่วมรับผิดชอบมิได้กระทำละเมิด คนที่กระทำละเมิดและคนที่ต้องร่วมรับผิดชอบเป็นคนละคนกัน กรณีนี้จึงเป็นข้อยกเว้น และการที่จะให้คนอื่นต้องร่วมรับผิดชอบในสิ่งที่ตนไม่ได้กระทำ จึงต้องมีกฎหมายกำหนดไว้โดยชัดแจ้งเท่านั้น เช่น กรณีนายจ้างร่วมรับผิดชอบเพราะการกระทำละเมิดของลูกจ้างตามมาตรา 425 กรณีตัวการร่วมรับผิดชอบเพราะการกระทำละเมิดของตัวเองแทน กรณีบิดามารดา ผู้อนุบาลร่วมรับผิดชอบเพราะการกระทำละเมิดของผู้เยาว์หรือคนที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถตามมาตรา

¹ วารี นาสกุล. (2559). *ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด จัดการงานนอกสั่ง และลาภมิควรได้*. กรุงเทพฯ : วิบูลย์กิจการพิมพ์. หน้า 1-25.

429 และกรณีครูบาอาจารย์ นายจ้าง บุคคลอื่นผู้ดูแลบุคคลผู้ไร้ความสามารถในทางข้อเท็จจริง ร่วมรับผิดชอบเพราะการกระทำละเมิดของผู้ไร้ความสามารถซึ่งอยู่ในความดูแลของตนตามข้อเท็จจริง ตามมาตรา 430

3) ความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้างทำของ ตามมาตรา 428

2. เหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหายมาจากทรัพย์

ในกรณีนี้ เนื่องมาจากความเสียหายเกิดจากทรัพย์ มิได้เกิดมาจาก “การกระทำ” ของคน กรณีนี้จึงไม่เรียกว่าทรัพย์ทำละเมิด เช่น ไม่เรียกว่าสัตว์ทำละเมิด เพราะทรัพย์หรือสัตว์นั้นไม่ใช่คน จะมี “การกระทำ” อย่างคนไม่ได้ ดังนั้น การที่ความเสียหายมีต้นเหตุมาจากทรัพย์ ทรัพย์จึงรับผิดชอบไม่ได้ กฎหมายจึงต้องเข้ามากำหนดว่า หากความเสียหายมีต้นเหตุมาจากทรัพย์ บุคคลใดควรจะเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งต้องพิจารณาบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องเป็นพิเศษกับทรัพย์นั้น ดังเช่นกรณีต่อไปนี้

1) เหตุแห่งความเสียหายมาจากสัตว์ ตามมาตรา 433

2) เหตุแห่งความเสียหายมาจากโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง ต้นไม้หรือกอไผ่ ตามมาตรา

434

3) เหตุแห่งความเสียหายมาจากของตกหล่นจากโรงเรือน หรือการขว้างปาของไปตกในที่อันมิควร ตามมาตรา 436

4) เหตุแห่งความเสียหายมาจากยานพาหนะที่เดินด้วยเครื่องจักรกลหรือทรัพย์อันตราย ตามมาตรา 437²

โดยในการศึกษาฉบับนี้ จะขอกล่าวถึงบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องละเมิดที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เกิดจากการใช้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุก เฉพาะกรณีบุคคลกระทำละเมิด ตามมาตรา 420 และกรณีความเสียหายมาจากยานพาหนะที่เดินด้วยเครื่องจักรกลหรือทรัพย์อันตรายตามมาตรา 437 เท่านั้น กล่าวคือ

3.1.1.1 กรณีบุคคลกระทำละเมิดตามมาตรา 420

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 บัญญัติว่า

“ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

² สนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์. (2558). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรได้*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 60 - 61.

จากบทบัญญัติข้างต้น จะเห็นว่าเป็นหลักทั่วไปของละเมิดที่อยู่บนพื้นฐานของหลักความผิด (Liability Based on Fault)³ เนื่องจากต้องมีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย โดยหลักเกณฑ์ของการกระทำละเมิดตามมาตรา 420 จะต้องมียุติประสงค์ประกอบ ดังนี้

1) การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

“การกระทำ” หมายถึง การเคลื่อนไหวยุติประสงค์โดยรู้สำนึกในการเคลื่อนไหวนั้น ถ้าหากเป็นการกระทำโดยไม่รู้สึกรู้สิดหรือไม่รู้ผิดชอบ เช่น เป็นลม หลับละเมอ วิกลจริต หรือเด็กไร้เดียงสา ไม่ถือเป็นการกระทำตามความหมายของกฎหมาย⁴ ทั้งนี้ หมายรวมถึงการงดเว้นกระทำ ในกรณีที่บุคคลมีหน้าที่อันเป็นการป้องกันผลเสียหายมิให้เกิดขึ้นด้วย⁵

สำหรับคำว่า “จงใจ” หมายถึง รู้สำนึกถึงผลของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตน โดยประสงค์ต่อผลความเสียหายเท่านั้น ถ้าไม่ประสงค์ต่อผลก็ไม่ใช่จงใจกระทำ แต่อาจเป็นเพียงประมาทเลินเล่อ

ส่วน “ประมาทเลินเล่อ” หมายถึง การกระทำที่ไม่จงใจ แต่ไม่ใช้ความระมัดระวังตามสมควรที่จะใช้ กล่าวคือปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ และรวมถึงในลักษณะที่บุคคลผู้มีความระมัดระวังจะไม่กระทำด้วย⁶

2) การกระทำโดยผิดกฎหมาย

ความรับผิดทางละเมิดไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าการกระทำอันใด ถือว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมาย คำว่าผิดกฎหมายในมาตรา 420 นี้ จึงหมายถึง การกระทำ ความเสียหายแก่สิทธิเด็ดขาดของบุคคล ไม่ว่าจะป็นชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างอื่นของบุคคล โดยไม่มีสิทธิหรือข้อแก้ตัวตามกฎหมายให้ทำได้⁷

³ ดร.พร ปิงสุทวิวงศ์. (2551). *ความรับผิดเพื่อละเมิดอันเกิดจากการฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่น*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 21.

⁴ จิตติ ดิงศักดิ์. (2526). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 2 มาตรา 354 ถึงมาตรา 452 ว่าด้วยมูลแห่งหนี้*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์. หน้า 177.

⁵ สุขุม สุกนิษฐ์. (2549). *คำอธิบายกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 46.

⁶ ไพจิตร ปุญญพันธุ์. (2548). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด และหลักกฎหมายละเมิด เรื่องข้อสันนิษฐานความผิดของกฎหมาย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ. หน้า 9-10.

⁷ ดร.พร ปิงสุทวิวงศ์. (2551). *ความรับผิดเพื่อละเมิดอันเกิดจากการฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่น*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 10.

3) การก่อให้เกิดความเสียหาย

การที่จะมีความรับผิดชอบทางละเมิดได้นั้น จำเป็นต้องมีความเสียหายเกิดขึ้นด้วย เพราะถ้าความเสียหายยังไม่เกิดขึ้น แม้จะมีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อและโดยผิดกฎหมายแล้วก็ตาม การกระทำดังกล่าวก็ยังไม่ถือว่าเป็นละเมิด ตามมาตรา 420 ที่จำกัดว่าจะต้องเกิดเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ส่วนความเสียหายที่เกิดขึ้นกับชื่อเสียง เกียรติคุณ ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่น เนื่องจากการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริงตามมาตรา 423 นอกจากนี้ ในมาตรา 446 ยังได้บัญญัติถึงความเสียหาย อย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินอีกด้วย ดังนั้นจึงอาจพิจารณาได้ว่าความเสียหายอันเป็นมูลความผิดฐานละเมิดนั้น อาจเป็นความเสียหายที่คำนวณเป็นเงินหรือไม่อาจคำนวณเป็นเงินก็ได้เช่นกัน

4) ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

สำหรับ “ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล หรือความสัมพันธ์ระหว่างความผิดกับความเสียหาย” มีทฤษฎีที่สำคัญ 2 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุหรือทฤษฎีเงื่อนไข และทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสม ซึ่งโดยปกติศาลจะใช้ทฤษฎีทั้งสองร่วมกันพิจารณาในคดีแพ่งอยู่เสมอ เนื่องจากทฤษฎีทั้งสองต่างมีข้อดีและข้อเสีย กล่าวคือ “ทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุหรือทฤษฎีเงื่อนไข” มีหลักว่า ถ้าไม่มีการกระทำความเสียหายก็จะไม่เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้กระทำจึงต้องเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งมีข้อดี คือ ตรงกับความจริงตามธรรมชาติที่ผู้กระทำต้องรับผิดชอบในผลที่ตนก่อแต่มีข้อเสีย เพราะทำให้ผู้กระทำละเมิดต้องรับผิดชอบโดยไม่มีขอบเขต รวมถึงความเสียหายที่ไม่อาจจะคาดได้ก็ต้องรับผิดชอบด้วย ส่วน “ทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสม” มีหลักว่า ผลที่ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบต้องเป็นผลที่ตามปกติควรเกิดจากการกระทำของผู้กระทำ ข้อดี คือ ตรงกับหลักการวินิจฉัยความผิดคือ ความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้กระทำ ซึ่งต้องวินิจฉัยตามพฤติการณ์ที่บุคคลในฐานะเช่นนั้นควรจะทราบ แต่ก็มีข้อเสีย คือ การจำกัดผลที่ต้องรับผิดชอบเฉพาะในขอบเขตที่ตามปกติจะเกิดผลเช่นนั้นเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นการขัดกับความจริงที่ความเสียหายอาจเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของผู้กระทำ เพราะผู้กระทำผิดกลับไม่ต้องรับผิดชอบ ส่งผลให้ผู้เสียหายซึ่งไม่มีส่วนผิดต้องรับเคราะห์กรรมไปโดยลำพัง⁸

⁸ เพลินตา ดันรังสรรค์. (2554). *ภาวะการพิสูจน์ความรับผิดทางละเมิดในการประกอบวิชาชีพแพทย์*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 61.

3.1.5.2 กรณีความเสียหายมาจากยานพาหนะที่เดินด้วยเครื่องจักรกลหรือทรัพย์สินอันตราย ตามมาตรา 437

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 บัญญัติว่า

“บุคคลใดครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะอย่างใด ๆ อันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล บุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่ยานพาหนะนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง

ความข้อนี้ให้ใช้บังคับได้ตลอดถึงบุคคลผู้มีไว้ในครอบครองของตน ซึ่งทรัพย์สินเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ หรือโดยความมุ่งหมายที่จะใช้ หรือโดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้นด้วย”

ขอบเขตของความรับผิดในยานพาหนะที่เดินด้วยเครื่องจักรกล และทรัพย์สินอันตราย บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี คือ

1) ความรับผิดในความเสียหายจากยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล ตามมาตรา 437 วรรคแรก

กล่าวคือ สาเหตุของความเสียหายในกรณีนี้จะเกิดจากยานพาหนะที่เดินด้วยเครื่องจักรกล เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เรือยนต์ เป็นต้น ไม่รวมถึงจักรยาน หรือเรือถีบที่มีได้เดินด้วยได้มีจักรกล และความเสียหายนั้นต้องเกิดในขณะที่ยานพาหนะนั้นกำลังเดินด้วยเครื่องจักรกล จึงจะถือว่าครอบงำประกอบความรับผิดตามมาตรา 437 วรรคแรก ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาฎีกาที่ 5679/2545 ความว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 ที่กำหนดว่าบุคคลใดครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะใดอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล บุคคลนั้นต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่ยานพาหนะนั้น ผู้ครอบครอง หมายถึง ผู้ใช้ยานพาหนะนั้นในฐานะเป็นผู้ยึดถือในขณะที่เกิดความเสียหาย หรือเป็นผู้ครอบครองยานพาหนะนั้นอยู่ในขณะเกิดเหตุ

จากหลักกฎหมายข้างต้น จะเห็นว่าจะมีความแตกต่างไปจากความเสียหายที่เกิดจากการใช้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุก เนื่องจากเครื่องเล่นในสวนสนุกมิได้มีลักษณะกลไกรวมถึงลักษณะการทำงานเหมือนกับยานพาหนะ ถึงแม้ว่าจะมีเครื่องจักรกลเป็นกลไกในการทำงานเหมือนกัน เพราะวัตถุประสงค์ในการใช้งานของเครื่องเล่นในสวนสนุกจะเป็นการใช้เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินของผู้ใช้บริการเท่านั้น มิได้มีวัตถุประสงค์ที่จะใช้งานอย่างเช่นยานพาหนะที่ใช้ขนส่งผู้โดยสารหรือบรรทุกสิ่งของจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าความเสียหายจากการใช้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุก ไม่เข้าตามองค์ประกอบความรับผิด ตามมาตรา 437 วรรคแรก

2) ความรับผิดในทรัพย์สินอันตราย ตามมาตรา 437 วรรคสอง

กล่าวคือ สาเหตุของความเสียหายในกรณีนี้จะเกิดจากทรัพย์สินอันตราย ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของทรัพย์สินอันตราย ออกเป็น 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

(1) ทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ

“ทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ” ว่าหมายถึง ทรัพย์สินที่มีลักษณะที่บอกได้ว่าเป็นทรัพย์สินอันตรายได้ในตัวทรัพย์สินนั้นเอง เช่น น้ำกรด นอกจากนี้ ศาลฎีกายังเคยวินิจฉัยด้วยว่าทรัพย์สินเหล่านี้ เช่น ดินปืน น้ำมันเบนซิน รวมถึงกระแสไฟฟ้า และก๊าซบรรจุถัง เป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ

(2) ทรัพย์สินอันตรายโดยความมุ่งหมายที่จะใช้

“ทรัพย์สินอันตรายโดยความมุ่งหมายที่จะใช้” หมายถึง ทรัพย์สินที่โดยสภาพอาจไม่เป็นอันตราย แต่การกระทำของคนทำให้เป็นของสิ่งนั้นเป็นของที่มีอันตรายได้เมื่อใช้ เช่น อาวุธปืน มีดดาบ เหล็กฉาก พลุ บ้องไฟ เป็นต้น

(3) ทรัพย์สินอันตรายโดยอาการกลไกแห่งทรัพย์สินนั้น

“ทรัพย์สินอันตรายโดยอาการกลไกแห่งทรัพย์สินนั้น” หมายถึง ทรัพย์สินที่มีเครื่องจักรกลเป็นตัวสำคัญในการทำงานและต้องมีอาการเคลื่อนไหวเอง เครื่องจักรไม่ได้ปิดเครื่องหรือหยุดนิ่งอยู่กับที่ โดยการทำงานของเครื่องจักรนั้นไม่จำเป็นว่าจะอาศัยเชื้อเพลิงประเภทใด เช่น ฟัน น้ำมัน ก๊าซ ถ่านหิน ปริมาณ เป็นต้น

ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยลักษณะของทรัพย์สินอันตรายโดยอาการกลไกแห่งทรัพย์สินนั้นในคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 4037/2545 ความว่า ความเสียหายของรถยนต์บรรทุกและรถลากพ่วง 4 คัน เกิดขึ้นในขณะที่ลูกจ้างของจำเลยที่ 1 กำลังยกแท่นไฮดรอลิกเพื่อเทน้ำตาลดิบออกจากรถยนต์บรรทุกและรถลากพ่วงซึ่งจอดอยู่บนแท่นไฮดรอลิกนั้นลงข้างเก็บ โดยแท่นไฮดรอลิกดังกล่าวเป็นทรัพย์สินอันตรายของเกิดอันตรายได้โดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้นซึ่งจำเลยที่ 1 ผู้มีไว้ในครอบครองจะต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดขึ้นแต่ทรัพย์สินนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหายนั่นเองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437

ลักษณะความรับผิดตามมาตรา 437 วรรคสอง เป็นความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict liability) หรือหลักความรับผิดชอบโดยไม่มี ความผิด (Responsibilities sans faute) ซึ่งไม่ต้องพิจารณาองค์ประกอบเรื่องความผิดของผู้กระทำ กล่าวคือ แม้ว่าผู้กระทำจะทำลงไปโดยไม่เจตนาหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม ผู้นั้นยังคงต้องรับผิดชอบอยู่ดี เนื่องจากทรัพย์สินตามมาตรา 437 วรรคสองนี้มีมิใช่เป็นทรัพย์สินปกติทั่วไปแต่เป็นทรัพย์สินอันตราย ซึ่งย่อมก่อให้เกิดความเสียหายได้ง่ายกว่า

ทรัพย์สินธรรมดาทั่วไป ฉะนั้น หากจะให้อยู่ในระบอบแห่งความรับผิดชอบเดียวกันกับกรณีทรัพย์สินปกติทั่วไป คือ ความรับผิดชอบที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความผิด (Liability based on fault) ก็จะไม่เป็นธรรมอย่างยิ่งแก่บุคคลอื่น

บุคคลที่จะต้องรับผิดชอบตามมาตรา 437 วรรคสอง คือ “บุคคลผู้มีทรัพย์สินนั้นไว้ในครอบครอง” ซึ่งความหมายของคำดังกล่าว มีนัยกฎหมายที่มีความเห็นแตกต่างกัน ดังนี้

ท่านศาสตราจารย์จิติ ดิงศกัทธิ์ เห็นว่า มีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา 1367 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือเป็นผู้มีหรือทรงสิทธิครอบครองไม่ว่าโดยสัญญาหรือโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

อาจารย์พจน์ ปุษปาคม เห็นว่า และแนวคำพิพากษาของศาล เห็นว่ามีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา 437 วรรคแรก คือ ผู้ยึดถือทรัพย์สินนั้นในขณะที่เกิดความเสียหาย ได้แก่ ผู้เช่า ผู้จำหน่าย ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ โรงกลั่นน้ำมัน หรือโรงงานผลิตปะทัด โรงงานผลิตระเบิดปรมาณู หรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์อันตราย เช่น ลิฟต์ บันไดเลื่อน เป็นต้น⁹

ผู้ศึกษามีความเห็นว่ เมื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา 437 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่ต้องการวินิจฉัยว่ามีการกระทำนั้นเกิดจากจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ เพราะหน้าที่ในการควบคุมดูแลและใช้การครอบครองทรัพย์สินอันตราย คือ การระมัดระวังมิให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายจากทรัพย์สินอันตรายนั้น นอกจากนี้ หากกฎหมายประสงค์ให้ผู้มีสิทธิครอบครองเป็นผู้รับผิดชอบ ในการบัญญัติคงจะใช้คำว่า “ผู้มีสิทธิครอบครอง” แต่มาตรา 437 วรรคสอง ใช้คำว่า “บุคคลผู้มีไว้ในครอบครอง” ซึ่งหมายถึงองค์ประกอบภายนอกอย่างเดียว คือ การครอบครองเท่านั้น ไม่ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบภายในว่ามีเจตนายึดถือเพื่อตนด้วยหรือไม่ ดังนั้น จึงเห็นว่าบุคคลที่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 437 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำกัดไว้เพียงเฉพาะผู้ครอบครองเท่านั้น ซึ่งต่างจากมาตรา 437 วรรคแรก แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบอันเกิดจากยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล ซึ่งกฎหมายกำหนดผู้ต้องรับผิดชอบไว้สองประเภท คือ ผู้ครอบครองหรือผู้ควบคุมดูแล

สำหรับเหตุยกเว้นความรับผิดชอบที่จะทำให้จำเลยหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามมาตรา 437 วรรคสอง นั้น กำหนดไว้ 2 ประการ คือ

⁹ สนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์. (2558). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ตามสมควรได้*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 304.

1) เมื่อบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบพิสูจน์ได้ว่าการเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 8 ได้กำหนดในเรื่องเหตุสุดวิสัยไว้ว่า คำว่า “เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า เหตุใดๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี ไม่มีใครอาจจะป้องกันได้ แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้นจะได้จัดการระมัดระวังตามสมควร อันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะเช่นนั้น

2) เมื่อผู้ครอบครองพิสูจน์ได้ว่าการเสียหายนั้นเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหายเอง

เหตุยกเว้นความรับผิดในกรณีนี้เป็นข้อต่อสู้ข้อหนึ่งของผู้ครอบครองทรัพย์สิน อันตรายว่า หากความเสียหายเกิดจากความผิดของผู้เสียหายเองแล้ว ผู้ครอบครองก็ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ความผิดของผู้เสียหายเองจะมีขึ้นต่อเมื่อผู้เสียหายได้กระทำโดยสมัครใจหรือประมาทเลินเล่อ ซึ่งความเสียหายนี้เกิดจากความผิดของผู้เสียหายฝ่ายเดียว โดยพิจารณาจากหลักเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล ถ้าผู้เสียหายมีส่วนผิดอยู่ด้วย ไม่เป็นเหตุให้ผู้ครอบครองหรือผู้ควบคุมดูแลยานพาหนะพ้นความรับผิด เพียงแต่มีสิทธิได้รับค่าลดหย่อนค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา 422 ประกอบมาตรา 223 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เท่านั้น

3.1.2 การคุ้มครองผู้บริโภคด้านบริการที่อาจเป็นอันตราย ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายที่หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ถูกละเมิดสิทธิของตน และอาจจะได้รับความเดือดร้อนหรือได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมจากการใช้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุก รวมทั้งบริการที่อาจเป็นอันตราย ดังจะเห็นได้จากเหตุผลในการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556 ซึ่งมีเหตุผลและความจำเป็นในการบัญญัติ คือ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคในปัจจุบันยังไม่มีบทบัญญัติชัดเจนที่จะให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคอันจะเป็นการช่วยลดปริมาณคดีที่จะไปสู่ศาลได้ และสำหรับมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคนั้น แม้จะมีบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคจากสินค้าที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคก็ตาม แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมไปถึงการคุ้มครองทางด้านบริการที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคซึ่งสมควรมีมาตรการคุ้มครองเช่นกัน นอกจากนี้ สมควรกำหนดให้มีมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับการให้ผู้ประกอบการธุรกิจจัดเก็บหรือเรียกคืนสินค้าที่อาจเป็น

อันตรายแก่ผู้บริโภคร และให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีสิทธิในการดำเนินคดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคเช่นเดียวกับสมาคม ซึ่งจะเป็นการขยายการคุ้มครองผู้บริโภคโดยภาคเอกชนด้วย สมควรแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภคเพิ่มขึ้นจากกฎหมายปัจจุบัน

โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ใช้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุก ดังนี้

3.1.2.1 ความหมายของสินค้า บริการ ผู้บริโภค และผู้ประกอบการธุรกิจ

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 4 ได้ให้คำนิยามของคำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการให้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุก ดังนี้

สินค้า หมายความว่า สิ่งของที่ผลิตหรือมีไว้เพื่อขาย

บริการ หมายความว่า การรับจัดทำกรงาน การให้สิทธิใดๆ หรือการให้ใช้หรือให้ประโยชน์ในทรัพย์สินหรือกิจการใดๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่นแต่ไม่รวมถึงการจ้างแรงงาน

ผู้บริโภค หมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ และหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม

ผู้ประกอบการธุรกิจ หมายความว่า ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้ตั้งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อขายหรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ และหมายความรวมถึงผู้ประกอบการโฆษณาด้วย

จากบทนิยามข้างต้น จะเห็นว่า ผู้ใช้บริการเครื่องเล่น ถือว่าเป็นผู้บริโภค ผู้ประกอบการกิจการสวนสนุก ถือว่าเป็นผู้ประกอบการ และการให้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุก ถือว่าเป็นบริการ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ส่งผลให้ผู้ใช้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุกย่อมจะได้รับการคุ้มครองสิทธิในด้านต่างๆ ในฐานะผู้บริโภคตามหลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้กำหนดไว้

3.1.2.2 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้บัญญัติให้การดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภคอยู่ในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบไปด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงคมนาคม เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา ผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกิน 8 คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง

เป็นกรรมการและเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นกรรมการและเลขานุการ¹⁰ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) พิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย อันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ

(1/1) ไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค ตามที่ผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจตกลงกันก่อนมีการฟ้องคดีต่อศาล ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(1/2) ส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนงานคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ คณะกรรมการกำหนด

(2) ดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคตามมาตรา 36 มาตรา 37 หรือมาตรา 38 แล้วแต่กรณี

(3) แจ้งหรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย หรือเสื่อมเสียแก่สิทธิของผู้บริโภค ในการนี้จะระบุชื่อสินค้าหรือบริการ หรือชื่อของผู้ประกอบ ธุรกิจด้วยก็ได้

(4) ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่คณะกรรมการเฉพาะเรื่อง และพิจารณาวินิจฉัย การอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง

(5) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง และ คณะอนุกรรมการ

(6) สอดส่องเร่งรัดพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐให้ ปฏิบัติการตามอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนเร่งรัดพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินคดี ในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค

(7) ดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคที่คณะกรรมการเห็นสมควรหรือมี ผู้ร้องขอตามมาตรา 39

(8) รับรองสมาคมและมูลนิธิตามมาตรา 40

(9) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการคุ้มครอง ผู้บริโภค และพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคตามที่คณะรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีมอบหมาย

¹⁰ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 . มาตรา 9

(10) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่มีกฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา นี้ คณะกรรมการอาจมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค โภคเป็นผู้ปฏิบัติการหรือเตรียมข้อเสนอมายังคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้

3.1.2.3 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง

นอกจากคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งเป็นคณะกรรมการชุดหลักที่มีความสำคัญที่สุดในการดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภคระดับประเทศแล้วนั้น ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2552 ยังได้กำหนดให้มี “คณะกรรมการเฉพาะเรื่อง” ที่ประกอบด้วยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค แต่งตั้งขึ้น มีจำนวนไม่น้อยกว่า 7 คนแต่ไม่เกิน 13 คน ให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

1) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือคณะกรรมการเฉพาะเรื่องมอบหมายก็ได้

2) สั่งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดส่งเอกสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีผู้ร้องทุกข์หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคมาพิจารณาได้ ในการนี้จะเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงด้วยก็ได้

3) อำนาจหน้าที่ตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมอบหมาย

ในปัจจุบัน คณะกรรมการเฉพาะเรื่อง ตามที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 กำหนดไว้ ประกอบด้วย

1) คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) หน้าที่โดยทั่วไปในการควบคุมดูแลการโฆษณาสินค้าหรือบริการที่ยังมิได้ถูกควบคุมการโฆษณาโดยกฎหมายอื่น

(2) หน้าที่ในการป้องกันหรือระงับยับยั้งความเสียหายหรืออันตรายอันจะเกิดขึ้นแก่ผู้บริโภค เนื่องจากการโฆษณาสินค้าหรือบริการบางประการเป็นการลวงหน้าโดยกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการโฆษณาสินค้าหรือบริการนั้น

(3) หน้าที่ในการตรวจข้อความโฆษณาที่ผู้ประกอบการธุรกิจขอให้พิจารณาให้ความเห็นก่อนทำการโฆษณา

2) คณะกรรมการว่าด้วยฉลาก มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) กำหนดสินค้าดังต่อไปนี้เป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก

- สินค้าที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพร่างกายและจิตใจ เนื่องในการใช้สินค้าหรือโดยสภาพของสินค้านั้น

- สินค้าที่ประชาชนทั่วไปใช้เป็นประจำ ซึ่งการกำหนดฉลากของสินค้านั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคในการที่จะได้รับทราบข้อเท็จจริงในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้านั้น

(2) กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข การจัดทำฉลากสินค้าที่ควบคุมฉลาก โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งหลักเกณฑ์เงื่อนไขดังกล่าวต้องใช้ข้อความที่ตรงต่อความเป็นจริงและไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้า ได้แก่ ชื่อและสถานที่ประกอบการของผู้ประกอบธุรกิจ หรือเครื่องหมายการค้าของผู้ประกอบธุรกิจที่จดทะเบียนแล้วในประเทศไทย ชื่อสินค้า ประเทศที่ผลิต ราคา ปริมาณ วิธีใช้ คำแนะนำ คำเตือน วันเดือนปีที่ผลิต วันเดือนปีที่หมดอายุ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการว่าด้วยฉลากกำหนด

(3) สั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจแก้ไขฉลากที่ไม่ถูกต้องหรือเลือกใช้ฉลากที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดนั้นได้ ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจขายสินค้าที่ควบคุมฉลากโดยการฝ่าฝืน ในการนี้คณะกรรมการว่าด้วยฉลากยังมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขหรือวิธีการชั่วคราวในการบังคับให้เป็นไปตามข้อกำหนด หรือคำสั่งของคณะกรรมการว่าด้วยฉลากตามที่เห็นสมควร สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนข้อกำหนดหรือคำสั่งของคณะกรรมการว่าด้วยฉลากจะต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งมีโทษจำคุกและโทษปรับ

(4) พิจารณาให้ความเห็นว่าฉลากของผู้ประกอบธุรกิจมีลักษณะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข หรือรายละเอียดที่คณะกรรมการว่าด้วยฉลากกำหนดหรือไม่ ในเมื่อผู้ประกอบธุรกิจนั้นขอให้คณะกรรมการว่าด้วยฉลากพิจารณา

(5) มีอำนาจหน้าที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(6) คณะกรรมการว่าด้วยฉลากยังมีอำนาจที่จะสั่งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดส่งเอกสารหรือข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่มีผู้ร้องทุกข์หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคมาพิจารณาได้ ในการนี้จะเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงด้วยก็ได้

(7) ออกคำสั่งเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ในเมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น

3) คณะกรรมการว่าด้วยสัญญา มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) กำหนดให้การประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการนั้นเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาได้ ในกรณีที่การประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการใด ถ้าสัญญาซื้อขายหรือสัญญาให้บริการนั้น มีกฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือหรือที่ตามปกติประเพณีทำเป็นหนังสือ

(2) กำหนดให้การประกอบธุรกิจขายสินค้า หรือให้บริการอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นธุรกิจที่ควบคุมรายการในหลักฐานการรับเงินได้

(3) พิจารณาให้ความเห็นในแบบสัญญา หรือแบบหลักฐานการรับเงิน ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจผู้ใดสงสัยว่าแบบสัญญาหรือแบบหลักฐานการรับเงินของตนจะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และผู้ประกอบธุรกิจผู้นั้นขอให้คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาพิจารณาให้ความเห็น

3.1.2.4 การคุ้มครองผู้บริโภค เกี่ยวกับบริการที่อาจเป็นอันตราย

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 38 ให้อำนาจคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ดำเนินการเกี่ยวกับบริการที่อาจเป็นอันตราย ดังนี้

1) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าสินค้าใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค อาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์บริการนั้นได้ ถ้าผู้ประกอบธุรกิจไม่ดำเนินการตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สั่งหรือดำเนินการล่าช้า โดยไม่มีเหตุผลสมควร คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค จะจัดให้มีการพิสูจน์โดยผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายก็ได้

2) ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วน คณะกรรมการอาจออกคำสั่งห้ามให้บริการนั้นเป็นการชั่วคราวจนกว่าจะทราบผลการทดสอบหรือพิสูจน์บริการนั้นได้

3) ในกรณีที่ผลการทดสอบหรือพิสูจน์ปรากฏว่าบริการใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด โดยให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) ให้ผู้ประกอบธุรกิจปิดประกาศ แจ้ง หรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับอันตรายของการบริการนั้นให้ผู้บริโภคทราบ หรือเกี่ยวกับการดำเนินการตาม 2) หรือ 3)

(2) ให้ผู้ประกอบธุรกิจแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงวิธีการให้บริการไม่ให้เป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค หรือชดเชยค่าบริการให้แก่ผู้บริโภค

(3) ห้ามผู้ประกอบธุรกิจให้บริการนั้น

4) ในกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด ตาม 3) แต่ผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ให้คณะกรรมการมีอำนาจจัดให้มีการดำเนินการแทนผู้ประกอบการ โดยผู้ประกอบการเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย

5) บริการที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค หมายความว่า บริการที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย หรือจิตใจของผู้บริโภค

6) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการเกี่ยวกับบริการที่อาจเป็นอันตราย ให้เป็นไปตามประกาศของคณะกรรมการ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

7) คำสั่งตามมาตรานี้ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

3.1.2.5 การดำเนินคดีแทนผู้บริโภค

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคโดยตรง มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านการโฆษณา การคุ้มครองผู้บริโภคด้านฉลาก การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญา และการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอื่นๆ ได้แก่ การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสินค้าอันตราย และการดำเนินคดีแทนผู้บริโภคที่ถูกละเมิดสิทธิ

มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 บัญญัติว่า

“ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรเข้าดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคหรือเมื่อได้รับคำร้องขอจากผู้บริโภคที่ถูกละเมิดสิทธิ ซึ่งคณะกรรมการเห็นว่าการดำเนินคดีนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคส่วนรวม คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานอัยการ โดยความเห็นชอบของอธิบดีกรมอัยการหรือข้าราชการในสำนักคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางนิติศาสตร์เป็นเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้มีหน้าที่ดำเนินคดีแพ่งและอาญาแก่ผู้กระทำการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคในศาลและเมื่อคณะกรรมการได้แจ้งไปยังกระทรวงยุติธรรม เพื่อแจ้งให้ศาลทราบแล้ว ให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจดำเนินคดีตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

ในการดำเนินคดีในศาล ให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องเรียกทรัพย์สินหรือค่าเสียหายให้แก่ผู้บริโภคที่ร้องขอได้ด้วย และในการนี้ให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมที่พึงปวง”

จากบทบัญญัติข้างต้น สามารถกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาในการเข้าดำเนินคดีแทนผู้บริโภค ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เมื่อมีผู้ร้องขอให้ดำเนินคดีแทนได้ดังนี้

(1) ผู้ที่ร้องขอให้ดำเนินคดีแทนต้องเป็นผู้บริโภคตามความหมายที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 กล่าวคือ ผู้บริโภค หมายความว่า ผู้ซื้อหรือได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจ หรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการและหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้า หรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจ โดยชอบแม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม

(2) มีการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค หมายถึง กรณีผู้ประกอบการธุรกิจเป็นฝ่ายผิดสัญญาเท่ากับกระทำการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค และรวมถึงกรณีผู้ประกอบการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายสิทธิก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น และกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค

(3) การดำเนินคดีจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคเป็นส่วนรวม โดยพิจารณาจาก

- ลักษณะของการประกอบธุรกิจ กล่าวคือ การประกอบธุรกิจใดที่แม้ว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคเพียงรายเดียว แต่มีพฤติการณ์ที่เห็นได้ว่าหากผู้ประกอบการยังคงประกอบธุรกิจลักษณะนั้นต่อไปอาจทำให้ผู้บริโภครายอื่นๆ ได้รับความเสียหาย

- ผลของการดำเนินคดีแทนผู้บริโภครายใดนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภครายอื่นๆ ที่ยังมีได้มาร้องขอตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งสามารถมาขึ้นคำร้องขอให้ดำเนินคดีในภายหลังได้

3.1.2.6 บทกำหนดโทษ

คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้โดยคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจมอบหมายให้คณะกรรมการเฉพาะเรื่องหรือคณะกรรมการหรือพนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเปรียบเทียบปรับได้

ในการสอบสวน ถ้าพนักงานสอบสวนพบว่าบุคคลใดกระทำผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และบุคคลนั้นยินยอมให้เปรียบเทียบให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องมายังคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมอบหมายให้ มีอำนาจเปรียบเทียบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ และเมื่อชำระค่าปรับแล้วให้ถือว่าคดีเลิกกัน

สำหรับผู้มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในส่วนกลาง ได้แก่ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดที่เกิดในกรุงเทพมหานคร (เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครอง

ผู้บริโภค) กับพนักงานสอบสวนงาน 4 กองกำกับการ 3 กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ ในส่วนภูมิภาค คือ ในทุกจังหวัดจะมีคณะกรรมการผู้มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดที่เกิดขึ้นในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร เป็นผู้มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการฯ จะประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน อัยการจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด เป็นอนุกรรมการ โดยมีข้าราชการในจังหวัดเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ¹¹

3.1.3 การกำหนดนิยามของคำว่า “เครื่องเล่น” ตามกฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558

จากการศึกษาพบว่า กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558¹² ได้กำหนดนิยามของคำว่า “เครื่องเล่น” ไว้ดังต่อไปนี้

“เครื่องเล่น” หมายความว่า สิ่งทีก่อสร้างขึ้นสำหรับให้บุคคลใช้เล่นในสวนสนุก หรือในสถานที่อื่นใดในลักษณะเดียวกัน โดยมีส่วนประกอบของโครงสร้างประธานและโครงสร้างประกอบและมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) มีการเคลื่อนที่ที่ทำให้ผู้ใช้บริการเครื่องเล่นเคลื่อนที่ได้โดยมีความเร็วไม่น้อยกว่า 5 กิโลเมตรต่อวินาที
- (2) มีความสูงจากระดับพื้นที่ตั้งของเครื่องเล่นถึงระดับพื้นที่สูงที่สุดที่ผู้ใช้บริการเครื่องเล่น ขึ้นไป เพื่อเล่นเครื่องเล่นไม่น้อยกว่า 2.50 เมตร
- (3) มีขนาดกำลังของเครื่องกลไม่น้อยกว่า 15 แรงม้า (11 กิโลวัตต์)
- (4) มีส่วนที่ต้องใช้น้ำในการเล่นเครื่องเล่นโดยมีความลึกของระดับน้ำไม่น้อยกว่า 0.80 เมตร

จากบทนิยามข้างต้น เห็นว่ากรณีที่จะถือว่าเป็น “เครื่องเล่น” จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ ดังนี้

- (1) มีโครงสร้างประธาน และโครงสร้างประกอบ
- (2) ตั้งอยู่ในสวนสนุกหรือสถานที่อื่นใดลักษณะเดียวกับสวนสนุก
- (3) มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

¹¹ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. (2558). *สคบ. กับการคุ้มครองผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. หน้า 6-35.

¹² กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 1.

(3.1) มีการเคลื่อนที่ที่ทำให้ผู้ใช้บริการเครื่องเล่นเคลื่อนที่ได้โดยมีความเร็วไม่น้อยกว่า 5 กิโลเมตรต่อวินาที

(3.2) มีความสูงจากระดับพื้นที่ตั้งของเครื่องเล่นถึงระดับพื้นที่สูงที่สุดที่ผู้ใช้บริการเครื่องเล่นขึ้นไป เพื่อเล่นเครื่องเล่นไม่น้อยกว่า 2.50 เมตร

(3.3) มีขนาดกำลังของเครื่องกลไม่น้อยกว่า 15 แรงม้า (11 กิโลวัตต์)

(3.4) มีส่วนที่ต้องใช้น้ำในการเล่นเครื่องเล่นโดยมีความลึกของระดับน้ำไม่น้อยกว่า 0.80 เมตร

ทั้งนี้ ตามข้อ 1 ของกฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ได้กำหนดนิยามของคำว่า “โครงสร้างประธาน” และ “โครงสร้างประกอบ” ดังนี้

โครงสร้างประธาน หมายความว่า โครงสร้างที่ต้องมีการออกแบบและคำนวณเพื่อใช้รองรับหรือติดตั้งเครื่องเล่น เช่น พื้น คาน เสา ตอม่อ ฐานราก หรือเสาเข็ม

โครงสร้างประกอบ หมายความว่า โครงสร้างส่วนที่จะใช้ประกอบและติดตั้งให้เข้ากับโครงสร้างประธาน โดยเมื่อประกอบและติดตั้งเสร็จเรียบร้อยแล้วสามารถรองรับเครื่องเล่นให้มีความมั่นคงแข็งแรงตามที่ได้ออกแบบคำนวณไว้จากโรงงานผู้ผลิตเครื่องเล่น

ตัวอย่าง โครงสร้างประธานและ โครงสร้างประกอบ¹³

¹³ ตัวอย่าง โครงสร้างประธานและ โครงสร้างประกอบ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

http://office.dpt.go.th/service_6/office/j_bcb/images/stories/workgroup/inspection-and-developing-safety-standard/plaything/recommended-28-09-58.pdf. [2561, 5 เมษายน]

จากตัวอย่างของโครงสร้างประธานและโครงสร้างประกอบข้างต้น ประกอบกับนิยามของคำว่า “เครื่องเล่น” ตามกฎกระทรวง ว่าด้วยควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 เห็นว่ากรณีตัวอย่างของเครื่องเล่นในสวนสนุกที่จะถือว่าเป็น “เครื่องเล่น” ตามนัยที่กฎกระทรวงฯ กำหนดไว้ อย่างชัดเจน คือ เครื่องเล่นรถไฟเหาะ โดยสามารถแยกองค์ประกอบได้ดังนี้

(1) มีโครงสร้างประธาน คือ เสาที่รองรับรางรถไฟเหาะ และโครงสร้างประกอบ คือ รางรถไฟเหาะ

(2) ตั้งอยู่ในสวนสนุกหรือสถานที่อื่นใดลักษณะเดียวกับสวนสนุก

(3) มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด คือ มีการเคลื่อนที่ที่ทำให้ผู้ใช้บริการเครื่องเล่นเคลื่อนที่ได้โดยมีความเร็วไม่น้อยกว่า 5 กิโลเมตรต่อวินาที มีความสูงจากระดับพื้นที่ตั้งของเครื่องเล่นถึงระดับพื้นที่สูงที่สุดที่ผู้ใช้บริการเครื่องเล่นขึ้นไป เพื่อเล่นเครื่องเล่นไม่น้อยกว่า 2.50 เมตร และมีขนาดกำลังของเครื่องกลไม่น้อยกว่า 15 แรงม้า (11 กิโลวัตต์)

3.1.4 การขออนุญาตประกอบกิจการสวนสนุก ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข

พ.ศ. 2535

การประกอบกิจการสวนสนุก เป็นกิจการที่ต้องมีการกำกับดูแลการประกอบกิจการ เนื่องจากในกระบวนการผลิตหรือกรรมวิธีการผลิตในการประกอบการ อาจจะทำให้เกิดมลพิษหรือผลกระทบต่อสุขภาพจากการประกอบกิจการที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือไม่มีการควบคุมป้องกันที่ดี โดยในกรณีของการประกอบกิจการสวนสนุก ที่ถือว่าเป็นการประกอบกิจการที่เกี่ยวกับการบริการนั้น อาจก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาโรคติดต่อทางเดินหายใจ ปัญหาด้านการระบายอากาศ ความร้อน ความชื้น ปัญหาด้านความปลอดภัย และน้ำเสียหรือของเสียที่อาจเป็นอันตราย เป็นต้น

ผลกระทบของการประกอบกิจการสวนสนุกดังที่กล่าวมาข้างต้น เห็นว่าการประกอบกิจการสวนสนุกจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาดำเนินการตามบทบัญญัติที่พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้กำหนดไว้ เนื่องจากพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองประชาชนด้านสุขลักษณะ และการอนามัยสิ่งแวดล้อม หรือการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดการ และควบคุมปัจจัย หรือสภาวะแวดล้อมที่เป็นหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน ซึ่งครอบคลุมทั้งกิจกรรมการกระทำทุกอย่าง และกิจกรรมประเภทต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อ

สิ่งแวดล้อม และสุขอนามัยของประชาชน ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน ตลอดจนถึงกิจการขนาดเล็กและขนาดใหญ่¹⁴

ด้วยเหตุผลข้างต้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข จึงได้ใช้อำนาจตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558 กำหนดให้การประกอบกิจการสวนสนุก เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยจัดให้อยู่ในกลุ่มที่ 9 กิจการเกี่ยวกับการบริการ ลำดับที่ (14)

จากการที่การประกอบกิจการสวนสนุกถือว่าเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การประกอบกิจการดังกล่าวจึงต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

3.1.4.1 การออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดประเภทของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

แม้ว่าตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 31 จะกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจในการประกาศให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพแล้วก็ตาม แต่การประกาศดังกล่าวก็ยังไม่ผลบังคับใช้ในแต่ละท้องถิ่น เพราะมาตรา 32 ได้กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่น¹⁵ จะต้องพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดประเภทของกิจการตามประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขทุกประเภทกิจการ หรือบางกิจการที่ต้องมีการควบคุมในท้องถิ่นนั้นเสียก่อน ซึ่งหมายความว่ากิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามที่รัฐมนตรีประกาศนั้น จะมีผลบังคับในท้องถิ่นใด ราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องออกข้อกำหนดของราชการส่วนท้องถิ่นนั้นเสียก่อน โดยไม่จำเป็นต้องประกาศทุกกิจการ แต่ควรเน้นเฉพาะกิจการที่เป็นปัญหาของท้องถิ่นเท่านั้น โดยราชการส่วนท้องถิ่นอาจกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขได้ ดังนี้

¹⁴ กองอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร. (2555). *กฎหมายสาธารณสุข*. กรุงเทพฯ: สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร. หน้า 6.

¹⁵ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 มาตรา 4 “ราชการส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น

1) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไป สำหรับให้ผู้ประกอบการที่ต้องควบคุมในท้องถิ่น ต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพ หรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินการกิจการ และมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพด้วย มาตรา 32 (2)

2) กำหนดเงื่อนไขเฉพาะไว้ในใบอนุญาตประกอบกิจการนั้น ในกรณีที่เป็น เพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณชน

3.1.4.2 การขออนุญาตประกอบกิจการ

1) กรณีที่ประกอบการอยู่ในลักษณะที่เป็นการค้า ต้องปฏิบัติดังนี้

ผู้ประสงค์จะขอเปิดบริการจะต้องทำการขออนุญาตต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องผู้รับผิดชอบดูแลกฎหมายต่างๆ ตามลักษณะประเภทของกิจการที่ประกอบ เช่น พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 (ตามประเภทของโรงงาน) พระราชบัญญัติการควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 (ตามลักษณะของอาคารสถานประกอบการ) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 (หากมีการใช้สารเคมี วัตถุเชื้อเพลิง) และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และหากกิจการนั้นเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558 ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ได้กำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุม ผู้ประกอบการที่จะขออนุญาตจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ต้องดำเนินการขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ ข้อกำหนดท้องถิ่นมีผลบังคับใช้ และเมื่อพ้น 90 วัน ดังกล่าวแล้ว ผู้ที่จะประกอบกิจการจะต้องขอและได้ใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามขั้นตอนในข้อกำหนดท้องถิ่นว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการขอและการต่อใบอนุญาตเสียก่อนจึงจะดำเนินการกิจการดังกล่าวนี้ได้ พร้อมกันนี้ ผู้ประกอบการที่ขออนุญาตจะต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดท้องถิ่น

(2) ผู้ที่ได้รับอนุญาตตามข้อ (1) แล้ว ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ราชการส่วนท้องถิ่นออกเป็นข้อกำหนดท้องถิ่น หากฝ่าฝืนจะมีความผิด (มาตรา 73)

(3) ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขเฉพาะที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นระบุไว้ในใบอนุญาตกรณีจำเป็น (ถ้ามี) หากฝ่าฝืนเงื่อนไขเฉพาะจะมีความผิด (มาตรา 76)

2) กรณีที่ประกอบการที่ไม่ใช่ลักษณะเป็นการค้า ต้องปฏิบัติดังนี้

ไม่ต้องขออนุญาต แต่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ทั่วไป ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดไว้สำหรับกิจการที่ต้องควบคุมในท้องถิ่นนั้น

3.1.5 การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของเครื่องเล่นในสวนสนุก ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558

กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เป็นมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดประเภท หรือลักษณะของสิ่งก่อสร้างเพื่อให้เป็นเครื่องเล่นในสวนสนุกหรือสถานที่อื่นใด พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการก่อสร้าง การอนุญาตให้ใช้ การตรวจสอบ มาตรฐานการรับน้ำหนัก ความปลอดภัย คุณสมบัติของวัสดุหรืออุปกรณ์ที่จำเป็นเกี่ยวกับเครื่องเล่นด้วย รวมถึงการกำหนดแบบคำขออนุญาต แบบใบอนุญาต และแบบอื่นใดที่จะใช้ในการปฏิบัติตามกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว และอัตราค่าธรรมเนียมสำหรับการดำเนินการที่เกี่ยวกับการขออนุญาตก่อสร้างและใช้เครื่องเล่น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การใช้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุกของประชาชนมีความปลอดภัย โดยการจัดให้มีการตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงและความปลอดภัยทุกปี โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับมาตรการด้านมาตรฐานความปลอดภัยของเครื่องเล่นในสวนสนุก ดังนี้

3.1.5.1 การกำหนดให้เครื่องเล่นในสวนสนุกเป็นอาคารควบคุมการใช้

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมอาคาร ซึ่งมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทหรือลักษณะของสิ่งก่อสร้างเพื่อใช้ในการขนส่งบุคคลในบริเวณใดในลักษณะกระเช้าไฟฟ้าหรือสิ่งอื่นใดที่สร้างขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน หรือออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทหรือลักษณะของสิ่งก่อสร้าง เพื่อใช้เป็นเครื่องเล่นในสวนสนุกหรือในสถานที่อื่นใดเพื่อประโยชน์ในลักษณะเดียวกันเป็นอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เพื่อประโยชน์แห่งความปลอดภัยของประชาชน¹⁶

ซึ่งในปัจจุบันเครื่องเล่นในสวนสนุกถือว่าเป็นอาคาร¹⁷ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เนื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ใช้อำนาจในการออกกฎกระทรวง

¹⁶ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 8 ทวิ.

¹⁷ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 4.

“อาคาร” หมายความว่า ดึก บ้าน เรือน โรง ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงาน และ สิ่งก่อสร้างขึ้นอย่างอื่น ซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้ และหมายความรวมถึง

- (1) อัฒจันทร์หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นอย่างอื่นเพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนของประชาชน
- (2) เขื่อน สะพาน อุโมงค์ ทางหรือท่อระบายน้ำ อุโมงค์ คานเรือ ทำน้ำ ทำจอดเรือ รั้ว กำแพง หรือประตูที่สร้างขึ้นติดต่อกับหรือใกล้เคียงกับที่สาธารณะหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นให้บุคคลทั่วไปใช้สอย
- (3) ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย

ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการก่อสร้าง การอนุญาตให้ใช้ การตรวจสอบ มาตรฐานการรับน้ำหนัก ความปลอดภัย และคุณสมบัติของวัสดุ หรืออุปกรณ์ที่จำเป็นเกี่ยวกับสิ่งนั้น ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของสิ่งที่สร้างขึ้นแต่ละประเภท หรือแต่ละลักษณะแล้ว

ทั้งนี้ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ได้กำหนดให้ “เครื่องเล่น” ถือเป็นอาคารประเภทอาคารควบคุมการใช้¹⁸ ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522¹⁹ เนื่องจากเห็นว่าเครื่องเล่นในสวนสนุก สมควรจะมีมาตรการควบคุมความปลอดภัยที่มากกว่าอาคารทั่วไป ซึ่งตามบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับอาคารควบคุมการใช้ ไว้ว่าเมื่อได้รับอนุญาตให้ก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายอาคาร หรือได้รับใบรับแจ้งตามมาตรา 39 ทวิ และดำเนินการเสร็จแล้ว ก่อนจะเข้าใช้พื้นที่อาคารจะต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ เพื่อให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นดำเนินการตรวจสอบ การก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายอาคารนั้น และออกใบรับรองให้แก่ผู้ได้รับใบอนุญาต หรือตามที่ได้แจ้งไว้ตามมาตรา 39 ทวิ

3.1.5.2 การก่อสร้าง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายเครื่องเล่น มีหลักเกณฑ์ดังนี้

- การก่อสร้าง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายเครื่องเล่น จะต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้

(ก) ที่ติดหรือตั้งไว้ในเนื้อที่สาธารณะและมีขนาดเกินหนึ่งตารางเมตร หรือมีน้ำหนักรวมทั้งโครงสร้างเกินสิบกิโลกรัม

(ข) ที่ติดหรือตั้งไว้ในระยะห่างจากที่สาธารณะซึ่งเมื่อวัดในทางราบแล้ว ระยะห่างจากที่สาธารณะมีน้อยกว่าความสูงของป้ายนั้นเมื่อวัดจากพื้นดิน และมีขนาดหรือมีน้ำหนักเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง

(4) พื้นที่หรือสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นที่จอดรถ ที่กั๊บลอด และทางเข้าออกของรถ สำหรับอาคารที่กำหนดตามมาตรา 8 (9)

(5) สิ่งที่สร้างขึ้นอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ทั้งนี้ ให้หมายความรวมถึงส่วนต่างๆ ของอาคารด้วย

¹⁸ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 2.

¹⁹ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522. มาตรา 32 อาคารประเภทควบคุมการใช้ คือ อาคารดังต่อไปนี้

(1) อาคารสำหรับใช้เป็นคลังสินค้า โรงแรม อาคารชุด หรือสถานพยาบาล

(2) อาคารสำหรับใช้เพื่อกิจการพาณิชยกรรม อุตสาหกรรม การศึกษา การสาธารณสุข หรือกิจการอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง.

1. แผนผังบริเวณแสดงตำแหน่งที่ตั้งของเครื่องเล่นทั้งหมดในที่ดินที่เป็นที่ตั้ง และเขตบริเวณประกอบกิจการของเครื่องเล่นที่ยื่นคำขอ
 2. แบบแปลนและรายการประกอบแบบแปลนของโครงสร้างประธานหรือโครงสร้างประกอบของเครื่องเล่น
 3. รายการคำนวณของโครงสร้างประธานหรือโครงสร้างประกอบของเครื่องเล่น โดยมีวิศวกรผู้ออกแบบและคำนวณเป็นผู้ลงลายมือชื่อรับรอง
 4. หากเป็นกรณีการก่อสร้าง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายเครื่องเล่นที่จะต้องใช้อาคารที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเล่นเครื่องเล่น จะต้องแนบเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมมาด้วย ดังนี้
 - (ก) แผนผังบริเวณแสดงตำแหน่งที่ตั้งอาคารที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเล่นเครื่องเล่น
 - (ข) แบบแปลนและรายการประกอบแบบแปลนของอาคารที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเล่นเครื่องเล่น
 - (ค) รายการคำนวณของอาคารที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเล่นเครื่องเล่น โดยมีชื่อของวิศวกรผู้ออกแบบและคำนวณเป็นผู้ลงลายมือชื่อรับรองชื่อ
 5. สำเนาคู่มือการติดตั้งเครื่องเล่นของผู้ผลิตเครื่องเล่น คู่มือการใช้เครื่องเล่น คู่มือการตรวจสอบและบำรุงรักษาเครื่องเล่น และคู่มือปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินที่จัดทำเป็นภาษาไทย
 6. สำเนาใบอนุญาตผู้ประกอบการวิชาชีพ ของผู้ออกแบบและคำนวณ และวิศวกรผู้ควบคุมงานวิศวกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยวิศวกร
 7. สำเนาเอกสารแสดงสิทธิในที่ดิน ในกรณีที่เครื่องเล่นตั้งอยู่ภายนอกอาคาร
 8. หนังสือแสดงความยินยอมให้ตั้งเครื่องเล่นของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน ในกรณีที่ก่อสร้างเครื่องเล่นอยู่ในเขตที่ดินของผู้อื่นและตั้งอยู่ภายนอกอาคาร
 9. หนังสือแสดงความยินยอมให้ตั้งเครื่องเล่นของเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร ในกรณีที่เครื่องเล่นตั้งอยู่ภายในอาคาร
 10. หนังสือแสดงความยินยอมของผู้ควบคุมงาน
- ทั้งนี้ เจ้าพนักงานท้องถิ่น จะเป็นผู้ตรวจพิจารณา และออกใบอนุญาต หรือมีหนังสือแจ้งคำสั่งไม่อนุญาต พร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบภายใน 45 วัน นับแต่

วันที่ได้รับคำขอ²⁰ โดยใบอนุญาตให้เป็นไปตามแบบที่กำหนด และให้มีอายุไม่เกินสองปีนับแต่วันที่ออกไปอนุญาต²¹

- การก่อสร้าง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายเครื่องเล่น ที่จะต้องมีการก่อสร้าง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเล่นเครื่องเล่น ผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องดำเนินการขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามแบบที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 พร้อมด้วยเอกสารหลักฐาน และยังปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารด้วย²²

- การก่อสร้าง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายเครื่องเล่นต้องดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนและข้อปฏิบัติที่กำหนดไว้ในคู่มือการติดตั้งเครื่องเล่นของผู้ผลิตเครื่องเล่น ซึ่งต้องเป็นไปโดยถูกต้องตามรูปแบบ และข้อกำหนดของหลักวิชาชีพวิศวกรรม²³

- การออกแบบและควบคุมการก่อสร้าง โครงสร้างประธานและโครงสร้างประกอบของเครื่องเล่น จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานการรับน้ำหนัก เช่น ความจุจำนวนคน ความเร็วที่ออกแบบ น้ำหนักบรรทุกจร และดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอน และข้อปฏิบัติอื่นที่กำหนดไว้ในคู่มือการติดตั้งเครื่องเล่นของผู้ผลิตเครื่องเล่น ซึ่งต้องเป็นไปโดยถูกต้องตามรูปแบบ และข้อกำหนดของหลักวิชาชีพวิศวกรรม²⁴

- วัสดุหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการก่อสร้างเครื่องเล่น จะต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1. วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง โครงสร้างประธานและโครงสร้างประกอบที่เกี่ยวข้องกับการรับน้ำหนัก ความต้านทาน ความคงทน หรือความปลอดภัย ต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการออกแบบเครื่องเล่น หากคู่มือดังกล่าวมิได้กำหนด ก็จะต้องมีลักษณะตามที่กำหนดในแบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน และรายการคำนวณของวิศวกร หรือตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการติดตั้งเครื่องเล่นของผู้ผลิตเครื่องเล่น ทั้งนี้ โครงสร้างประธานและโครงสร้างประกอบจะต้องทำด้วยวัสดุที่มีการป้องกันการติดไฟ

²⁰ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 25.

²¹ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 3.

²² กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 4.

²³ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 5.

²⁴ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 6.

2. วัสดุ ชิ้นส่วน อุปกรณ์ และเครื่องจักรกลที่ใช้ในระบบการทำงานต่างๆ ของเครื่องเล่น ต้องได้มาตรฐานทางวิศวกรรมหรือตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการติดตั้งเครื่องเล่นของผู้ผลิตเครื่องเล่น²⁵

- ผู้ควบคุมงานสำหรับการก่อสร้าง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายโครงสร้างประธาน และโครงสร้างประกอบของเครื่องเล่น จะต้องมีความสมบัติ ดังต่อไปนี้

1. ผู้ควบคุมงานต้องเป็นวิศวกรตามกฎหมายว่าด้วยวิศวกร ในกรณีที่เป็น การก่อสร้าง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายที่เข้าข่ายเป็นงานวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ตามกฎหมายว่าด้วยวิศวกร

2. ผู้ควบคุมงานต้องเป็นผู้ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกวิชาช่างก่อสร้าง แผนกวิชาช่างโยธา แผนกวิชาช่างกล หรือแผนกวิชาช่างไฟฟ้า แล้วแต่กรณี และมีประสบการณ์ในการทำงานในสาขาดังกล่าวไม่น้อยกว่าสามปี ในกรณีที่เป็น การก่อสร้าง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายที่ไม่เข้าข่ายเป็นงานวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ตามกฎหมายว่าด้วยวิศวกร²⁶

- ให้นำหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการก่อสร้าง รื้อถอน และเคลื่อนย้ายอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร²⁷ มาใช้บังคับแก่การก่อสร้าง รื้อถอน และเคลื่อนย้ายเครื่องเล่น โดยอนุโลม²⁸

- เมื่อผู้รับใบอนุญาตได้ก่อสร้างหรือเคลื่อนย้ายเครื่องเล่นแล้วเสร็จ และประสงค์ จะใช้เครื่องเล่นดังกล่าว จะต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบตามแบบที่กำหนด พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบดังกล่าว โดยเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะต้องตรวจสอบ การก่อสร้างหรือเคลื่อนย้ายเครื่องเล่นให้แล้วเสร็จ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และเอกสารหลักฐานครบถ้วนและถูกต้อง²⁹

- ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจสอบแล้ว เห็นว่าการก่อสร้าง หรือเคลื่อนย้ายเครื่องเล่นเป็นไปโดยถูกต้องตามที่ได้รับอนุญาต และมีผลการพิจารณาตรวจสอบ พร้อมทั้ง จัดให้มีการประกันภัย ให้ออกใบรับรองให้ใช้เครื่องเล่น รวมทั้งขึ้นทะเบียนเครื่องเล่นทุกเครื่อง และแสดงหมายเลขทะเบียน วันที่ออกใบรับรอง และวันหมดอายุของใบรับรองไว้ที่เครื่องเล่น

²⁵ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 7.

²⁶ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 8.

²⁷ กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2526) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

²⁸ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 9.

²⁹ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 10.

แต่ละเครื่องในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจน โดยใช้ขนาดตัวอักษรที่มีความสูงไม่น้อยกว่า 10 มิลลิเมตร ทั้งนี้ ใบรับรองให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ออกใบรับรอง³⁰

- กรณีที่ผู้รับใบรับรองให้ใช้เครื่องเล่น ประสงค์จะใช้เครื่องเล่นหลังจากใบรับรองหมดอายุให้ยื่นคำขอใบรับรองต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนใบรับรองสิ้นอายุสามสิบวัน พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานยื่นรายงานผลการพิจารณาตรวจสอบสภาพของเครื่องเล่นว่าอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้เป็นอย่างดี โดยมีวิศวกรเป็นผู้ลงนามตรวจสอบ พร้อมทั้งจัดให้มีการประกันภัย ทั้งนี้ เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะต้องพิจารณาคำขอใบรับรองให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอและเอกสารหลักฐานครบถ้วนและถูกต้อง³¹

- กรณีการก่อสร้างและใช้เครื่องเล่นที่มีกำหนดระยะเวลาใช้ไม่เกินสิบห้าวัน ให้แจ้งเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามแบบหนังสือแจ้งความประสงค์จะก่อสร้าง และใช้เครื่องเล่น (กรณีเครื่องเล่นมีกำหนดระยะเวลาใช้ไม่เกินสิบห้าวัน) พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบดังกล่าว โดยต้องแจ้งข้อมูลและยื่นเอกสารหลักฐาน ดังต่อไปนี้

1. รายงานผลการพิจารณาตรวจสอบสภาพของเครื่องเล่นว่าอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้เป็นอย่างดี โดยมีผู้ควบคุมงานสำหรับการก่อสร้างเป็นผู้ลงนามตรวจสอบ

2. สำเนาใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิศวกรของผู้ควบคุมงาน สำหรับการก่อสร้าง

3. กรมธรรม์ประกันภัยเพื่อประกันความรับผิดชอบบุคคลภายนอก

4. แผนผังบริเวณแสดงตำแหน่งที่ตั้งของเครื่องเล่นทุกเครื่อง

5. วันเริ่มต้นและวันสิ้นสุดของวันที่เปิดใช้

ทั้งนี้ เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะต้องออกใบรับแจ้งการก่อสร้างและใช้เครื่องเล่น (กรณีเครื่องเล่นมีกำหนดระยะเวลาใช้ไม่เกินสิบห้าวัน) ให้แก่ผู้แจ้งภายในวันที่ได้รับแจ้ง และหากผู้แจ้งได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดครบถ้วนแล้ว ผู้แจ้งสามารถใช้เครื่องเล่นตามที่แจ้งไว้ได้ตั้งแต่วันที่ไปรับแจ้ง³²

3.1.5.2 การตรวจสอบเครื่องเล่น

ในระหว่างการเปิดใช้เครื่องเล่น ผู้รับใบรับรองให้ใช้เครื่องเล่นต้องจัดให้มีวิศวกรพิจารณาตรวจสอบ และบำรุงรักษาโครงสร้างประธาน โครงสร้างประกอบ ชิ้นส่วนอุปกรณ์

³⁰ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 11.

³¹ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 12.

³² กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 16.

เครื่องจักรกล และระบบต่างๆ ของเครื่องเล่นว่าอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างปลอดภัย อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง หรือตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการติดตั้งเครื่องเล่นและคู่มือการบำรุงรักษาเครื่องเล่นของผู้ผลิตเครื่องเล่น แล้วแต่ระยะเวลาใดสั้นกว่า และบันทึกผลการพิจารณาตรวจสอบและเก็บไว้ ณ ที่ตั้งของเครื่องเล่นนั้นด้วย

ทั้งนี้ ผู้รับใบรับรองให้ใช้เครื่องเล่นต้องจัดให้มีวิศวกรพิจารณาตรวจสอบเครื่องเล่นเป็นประจำทุกปีตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการติดตั้งเครื่องเล่นของผู้ผลิตเครื่องเล่น พร้อมทั้งจัดทำรายงานและลงนามในผลการพิจารณาตรวจสอบ

อย่างไรก็ตาม เครื่องเล่นที่มีกำหนดระยะเวลาใช้ไม่เกินสิบห้าวัน ได้รับการยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์การตรวจสอบเครื่องเล่นตามที่ระบุไว้ข้างต้น³³

3.1.5.3 ระบบความปลอดภัยของเครื่องเล่น

- ผู้รับใบรับรองให้ใช้เครื่องเล่น เจ้าของเครื่องเล่น หรือผู้ครอบครองเครื่องเล่น ต้องจัดให้มีมาตรการความปลอดภัยสำหรับผู้ใช้งานเครื่องเล่น ดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีระบบความปลอดภัยของเครื่องเล่นตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการติดตั้งเครื่องเล่นของผู้ผลิตเครื่องเล่น

2. จัดให้มีป้ายหรือข้อความแสดงชื่อผู้ควบคุมเครื่องเล่น ในบริเวณที่ผู้ใช้บริการ เครื่องเล่นเห็นได้ชัด

3. จัดให้มีป้ายบอกวิธีใช้หรือคำแนะนำในการใช้หรือข้อห้ามหรือเครื่องหมายเตือนในบริเวณที่ผู้ใช้บริการเครื่องเล่นเห็นได้ชัด

4. จัดให้มีราวหรือรั้วกันเพื่อมิให้ผู้ที่จะเข้าใช้เครื่องเล่นหรือบุคคลในบริเวณนั้นได้รับอันตราย ในขณะที่เครื่องเล่นกำลังทำงานอยู่

5. จัดให้มีป้ายระบุจำนวนคนที่สามารถใช้เครื่องเล่นในแต่ละครั้งในบริเวณที่ผู้ใช้บริการเครื่องเล่นเห็นได้ชัด³⁴

- ผู้รับใบรับรองให้ใช้เครื่องเล่น เจ้าของเครื่องเล่น หรือผู้ครอบครองเครื่องเล่น ต้องจัดให้มีระบบป้องกันภัยฉุกเฉิน ดังต่อไปนี้

³³ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 17.

³⁴ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 18.

1. ระบบสัญญาณแจ้งเหตุอัตโนมัติที่สามารถส่งเสียงหรือสัญญาณเมื่อเกิดเหตุผิดปกติเพื่อให้ผู้ควบคุมทราบ

2. ระบบความปลอดภัยเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน เช่น ระบบช่วยการทำงานฉุกเฉิน ระบบหยุดการทำงานของระบบไฟฟ้าและเครื่องกล อุปกรณ์ยึดติดเครื่องเล่น ไม่ให้หลุดหรือกระเด็นเมื่อเครื่องเล่นเกิดอุบัติเหตุ เครื่องมือหรืออุปกรณ์สำหรับช่วยเหลือคนจากที่สูง³⁵

- ผู้รับใบรับรองให้ใช้เครื่องเล่น เจ้าของเครื่องเล่น หรือผู้ครอบครองเครื่องเล่น ต้องติดตั้งอุปกรณ์ตรวจสอบความเร็วและความสมดุลที่มีสัญญาณเตือน และมีระบบหยุดการทำงานของเครื่องเล่นไว้ชั่วคราว หากความเร็วและความสมดุลเกินกว่าที่คู่มือการติดตั้งเครื่องเล่นของผู้ผลิตเครื่องเล่นกำหนดหรือเกิดการไม่สมดุล สำหรับเครื่องเล่นที่ขับเคลื่อนด้วยกำลังของเครื่องยนต์หรือกำลังไฟฟ้า ดังต่อไปนี้

1. มีความเร็วของการเคลื่อนที่ที่ทำให้ผู้ใช้บริการเครื่องเล่นเคลื่อนที่ได้เกินกว่า 7 เมตรต่อวินาที

2. มีความสูงจากระดับพื้นที่ตั้งของเครื่องเล่นถึงระดับพื้นที่สูงที่สุดที่ผู้ใช้บริการเครื่องเล่นขึ้นไป เพื่อเล่นเครื่องเล่นเกินกว่า 4 เมตร

3. มีขนาดกำลังของเครื่องกลเกินกว่า 40 แรงม้า (37 กิโลวัตต์)

4. มีส่วนที่ต้องใช้น้ำในการเล่นเครื่องเล่นโดยมีความลึกของระดับน้ำเกินกว่า 1.40 เมตร³⁶

- ผู้รับใบรับรองให้ใช้เครื่องเล่น เจ้าของเครื่องเล่น หรือผู้ครอบครองเครื่องเล่น ต้องจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติ เพื่อความปลอดภัยเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินของเครื่องเล่นแต่ละเครื่องตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการติดตั้งเครื่องเล่นของผู้ผลิตเครื่องเล่น ซึ่งประกอบด้วยแผนการซ้อมการกู้ภัย การระงับอัคคีภัย การอพยพคน รวมทั้ง ต้องจัดให้มีการฝึกซ้อมพนักงานให้เหมาะสมตามสภาพเครื่องเล่นแต่ละชนิดอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง และให้ทำรายงานผลการฝึกซ้อมเก็บไว้ เพื่อให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถตรวจสอบได้³⁷

- ผู้รับใบรับรองให้ใช้เครื่องเล่น เจ้าของเครื่องเล่น หรือผู้ครอบครองเครื่องเล่น ต้องจัดให้มีระบบการป้องกันและระงับอัคคีภัย การอพยพคนเมื่อเกิดอัคคีภัยและการกู้ภัยให้เหมาะสมตามลักษณะของเครื่องเล่นนั้น เพื่อให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจสอบได้ โดย

³⁵ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 19.

³⁶ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 20.

³⁷ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 21.

ให้พนักงานดูแลความปลอดภัยประจำเครื่องเล่นและผู้ควบคุมเครื่องเล่น เป็นผู้ช่วยเหลือดำเนินการดังกล่าว³⁸

- ผู้รับใบรับรองให้ใช้เครื่องเล่น เจ้าของเครื่องเล่น หรือผู้ครอบครองเครื่องเล่น ต้องจัดให้มี

1. พนักงานดูแลความปลอดภัยประจำเครื่องเล่น

2. ผู้ควบคุมเครื่องเล่น

ทั้งนี้ พนักงานดูแลความปลอดภัยประจำเครื่องเล่น และผู้ควบคุมเครื่องเล่น อาจเป็นบุคคลคนเดียวก็ได้ แต่ต้องมีจำนวนตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการติดตั้งเครื่องเล่น

สำหรับกรณีที่ไม่มีพนักงานดูแลความปลอดภัยประจำเครื่องเล่นและผู้ควบคุมดังกล่าว ห้ามใช้เครื่องเล่นนั้น³⁹

- พนักงานดูแลความปลอดภัยประจำเครื่องเล่นและผู้ควบคุมเครื่องเล่นต้องเป็นผู้มีวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกวิชาช่างไฟฟ้าหรือแผนกวิชาช่างกลขึ้นไป⁴⁰

- ในขณะที่เปิดให้บริการเครื่องเล่น ผู้ควบคุมเครื่องเล่นต้องอยู่ในบริเวณที่สามารถมองเห็นเครื่องเล่นได้โดยรอบหรือมีระบบ โทรทัศน์วงจรปิดเพื่อให้ผู้ควบคุมเครื่องเล่นเห็นความเคลื่อนไหวของเครื่องเล่นได้ตลอดเวลา และต้องควบคุมมิให้ผู้ให้บริการเครื่องเล่นมีจำนวน เกินกว่าความจุของจำนวนคนที่เครื่องเล่นจะรับได้⁴¹

- เขตที่ดินที่เป็นที่ตั้งของเครื่องเล่นที่อยู่ภายนอกอาคารต้องมีความกว้างของทางเข้าออกที่เชื่อมกับถนนสาธารณะ ไม่น้อยกว่า 6 เมตร และถนนสาธารณะต้องมีความกว้างของเขตทาง ไม่น้อยกว่า 8 เมตร⁴²

- เครื่องเล่นที่ตั้งอยู่ภายนอกอาคารต้องอยู่ห่างจากเขตที่ดินที่เป็นที่ตั้งของเครื่องเล่นในระยะเท่ากับความสูงของเครื่องเล่นนั้น และในกรณีที่ตั้งอยู่บนคานฟ้าของอาคาร ห้ามมีส่วนหนึ่งส่วนใดของเครื่องเล่นยื่นหรือล้ำออกมานอกแนวอาคาร⁴³

³⁸ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 22.

³⁹ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 23.

⁴⁰ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 24.

⁴¹ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 25.

⁴² กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 26.

⁴³ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 27.

3.1.5.4 มาตรการด้านการเยียวยาความเสียหายจากการเล่นเกม

การแจ้งความประสงค์จะใช้เครื่องเล่น นอกจากผู้รับใบอนุญาตก่อสร้างหรือเคลื่อนย้ายเครื่องเล่นจะต้องยื่นเอกสารต่างๆ เช่น รายงานผลการพิจารณาตรวจสอบตามคู่มือการติดตั้งเครื่องเล่นของผู้ผลิตเครื่องเล่น โดยมีวิศวกรเป็นผู้ลงนามตรวจสอบแล้ว ผู้รับใบอนุญาตดังกล่าว จะต้องจัดให้มีการประกันภัยเพื่อประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก ในกรณีดังต่อไปนี้

1. กรณีเสียชีวิตไม่ต่ำกว่าหนึ่งแสนบาทต่อคน
2. ค่ารักษาพยาบาลไม่ต่ำกว่าหนึ่งแสนบาทต่อคน รวมกันแล้วไม่ต่ำกว่าหนึ่งล้านบาทต่อครั้ง
3. การคุ้มครองทรัพย์สินบุคคลภายนอกไม่ต่ำกว่าสองแสนบาทต่อครั้ง⁴⁴

3.1.5.5 บทลงโทษ⁴⁵

- กรณีผู้ใดก่อสร้าง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายเครื่องเล่น โดยมิได้รับอนุญาตหรือมิได้ปฏิบัติตามกฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการ⁴⁶ ดังนี้

1. มีคำสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ผู้ควบคุมงาน ผู้ดำเนินการ ลูกจ้าง หรือบริวารของบุคคลดังกล่าว ระงับการกระทำดังกล่าว
2. มีคำสั่งห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือเข้าไปในส่วนใดๆ ของอาคารหรือบริเวณที่มีการกระทำดังกล่าว และจัดให้มีเครื่องหมายแสดงการห้ามนั้นไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ อาคารหรือบริเวณดังกล่าว และ
3. พิจารณามีคำสั่งตามมาตรา 41 หรือมาตรา 42 ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 แล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้อำนาจสั่งตาม 1.

- กรณีที่ผู้ใดใช้เครื่องเล่นโดยมิได้รับใบรับรอง หรือใช้เครื่องเล่นในขณะที่ใบรับรองหมดอายุ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารระงับการใช้อาคารส่วนที่ยังไม่ได้ใบรับรอง ใบอนุญาต หรือไม่ได้แจ้ง จนกว่าจะได้รับใบรับรอง ใบอนุญาต หรือได้แจ้งแล้ว⁴⁷

⁴⁴ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 10.

⁴⁵ กฎกระทรวง ว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ข้อ 13.

⁴⁶ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 40.

⁴⁷ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 44.

- ในกรณีที่เครื่องเล่นซึ่งก่อสร้างหรือเคลื่อนย้ายโดยได้รับอนุญาต มีสภาพ หรือมีการใช้ที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรืออาจไม่ปลอดภัยจาก อัคคีภัย หรือก่อให้เกิดเหตุรำคาญ หรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการแก้ไข และหากยังไม่มีการดำเนินการแก้ไข เจ้าพนักงานท้องถิ่น มีอำนาจสั่งให้รื้อถอนอาคารนั้นได้⁴⁸

3.2 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากการใช้บริการเครื่องเล่น ในสวนสนุกของต่างประเทศ

เนื่องจากการใช้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุกเป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่ได้รับความนิยมจากผู้ใช้บริการทุกเพศทุกวัยในทุกประเทศทั่วโลก ดังจะเห็นได้จากในแต่ละประเทศก็มักจะมีสวนสนุกประจำเมืองสำคัญที่เปิดให้บริการ เพราะฉะนั้น ในแต่ละประเทศจึงต้องมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากการใช้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุก เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความปลอดภัยมากที่สุด โดยในการศึกษาฉบับนี้ จะศึกษามาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ มาตรการทางกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐฟลอริดา และมาตรการทางกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยต่อไป

3.2.1 มาตรการทางกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐฟลอริดา

ในประเทศสหรัฐอเมริกา แทบจะทุกมลรัฐที่มีการประกอบธุรกิจให้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุก จะมีการประกาศใช้บังคับกฎหมายเพื่อกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของเครื่องเล่นในสวนสนุก เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ใช้บริการเครื่องเล่นดังกล่าว โดยมีเพียง 6 มลรัฐจากบรรดามลรัฐทั้งหมด 50 มลรัฐ ได้แก่ มลรัฐอัลบามา (Alabama) มลรัฐมิสซิสซิปปี (Mississippi) มลรัฐมอนทานา (Montana) มลรัฐเนวาดา (Nevada) มลรัฐโอมมิ่ง (Wyoming) และมลรัฐยูทาห์ (Utah) เท่านั้น ที่ไม่มีการประกาศใช้บังคับกฎหมายเพื่อกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของเครื่องเล่นในสวนสนุก⁴⁹ โดยในการศึกษาฉบับนี้ จะทำการศึกษาเฉพาะกฎหมายของมลรัฐฟลอริดา

⁴⁸ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 46.

⁴⁹ Regulations and Standards (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.iaapa.org/safety-and-advocacy/safety/amusement-ride-safety/regulations-standards>. [พฤษภาคม, 1 2561]

เท่านั้น เนื่องจากเป็นมลรัฐที่มีการประกอบกิจการให้บริการเครื่องเล่นที่มีขนาดใหญ่หลายแห่งที่สำคัญ เช่น สวนสนุก Walt Disney World สวนสนุก Universal Studio และสวนสนุก Lego Land เป็นต้น

3.2.1.1 ขอบเขตและการบังคับใช้กฎหมาย⁵⁰

มลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุกโดยตรง คือ 2012 Florida Statutes หมวด Business Organizations (Chapter 616.242) มลรัฐบัญญัติว่าด้วยมาตรฐานความปลอดภัยของเครื่องเล่นในสวนสนุก (Safety Standard for Amusements Rides)

กฎหมายดังกล่าวได้มีการกำหนดขอบเขตการใช้บังคับสำหรับกรณีที่เจ้าของหรือผู้ประกอบการให้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุกจะต้องทำตามบทบัญญัติที่กฎหมายฉบับนี้กำหนด โดยมีขอบเขตควบคุมเครื่องเล่นทุกประเภท ยกเว้นสถานประกอบการขนาดใหญ่แบบถาวรที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1,000 คนขึ้นไป และมีผู้ตรวจสอบความปลอดภัย (Safety Inspection) เป็นของตัวเอง

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดการยกเว้นการบังคับใช้สำหรับเครื่องเล่นบางประเภท เช่น เครื่องเล่นในลานเด็กเล่น เครื่องเล่นในพิพิธภัณฑ์ งานแสดงสินค้า เครื่องเล่นหลายๆ ประเภทที่ไม่เป็นอันตราย เช่น Skating rinks, Arcades, Lazer or Paint Ball War Games, Bowling Alleys, Miniature Golf Courses, Mechanical Bulls, Inflatable Rides, Trampolines, Ball Crawls, Exercise Equipment, Jet Skis, Paddle Boats, Airboats, Helicopters, Airplanes, Parasails, Hot Air or Helium Balloons Whether Tethered or Untethered, Theatres, Batting Cages, Stationary Spring - Mounted Fixtures, Rider - Propelled Merry - Go - Rounds, Games, Side Shows และ Live Animal Rides, or Live Animal Shows และรถแข่ง Go - Karts ที่เป็นกีฬา เครื่องเล่นหยอดเหรียญ และรถที่ใช้แบตเตอรี่เป็นพลังงานที่ขับเคลื่อนโดยเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 7 ปี หรือมีความเร็วในการเคลื่อนที่ไม่เกิน 4 ไมล์ต่อชั่วโมง

⁵⁰ กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2559). รายงานการจัดทำร่างข้อบังคับและมาตรฐานว่าด้วยความปลอดภัยและการควบคุมกระแสไฟฟ้าตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร. หน้า 13-16.

3.2.1.2 การกำหนดนิยามของคำว่า “เครื่องเล่น” และคำอื่นๆ⁵¹

มลรัฐบัญญัติว่าด้วยมาตรฐานความปลอดภัยของเครื่องเล่นในสวนสนุก (Safety Standard for Amusements Rides) ได้มีการกำหนดนิยามของคำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องเล่นในสวนสนุก ดังนี้

เครื่องเล่น หมายถึง อาคาร โครงสร้าง อุปกรณ์เครื่องกล หรือรายการทั้งหมดรวมกัน ซึ่งผู้ให้บริการสามารถเคลื่อนที่ เดิน หรือถูกนำพาไปยังทิศทางต่างๆ ไม่ว่าจะไปทางด้านบน หรือทิศทางที่กำหนดไว้ หรือภายในพื้นที่ที่กำหนดไว้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความสนุก ความพึงพอใจ ความหวาดเสียว หรือความตื่นเต้นของผู้ให้บริการ

ผู้ให้บริการ หมายถึง บุคคลใดซึ่งอยู่บริเวณของเครื่องเล่นเพื่อความสนุก ขึ้น - ลง เข้า - ออก หรือใช้เครื่องเล่นเพื่อความสนุก ไม่รวมถึงพนักงาน ผู้แทน หรือลูกจ้างของเจ้าของ ซึ่งผูกพันตามหน้าที่จากการจ้างงาน

เครื่องเล่นประเภทถาวร หมายถึง เครื่องเล่นที่เคลื่อนย้ายตามปกติไม่ได้

เครื่องเล่นประเภทชั่วคราว หมายถึง เครื่องเล่นที่เคลื่อนย้ายตามปกติได้ โดยการถอดออกหรือไม่ถอดออกเป็นขึ้น

3.2.1.3 การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของเครื่องเล่นในสวนสนุก

1) การอ้างอิงข้อบังคับและมาตรฐานต่างๆ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการก่อตั้งสมาคมการทดสอบและวัสดุอเมริกา หรือ American Society for Testing and Materials (ASTM) ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1898 โดยกลุ่มของวิศวกรและนักวิทยาศาสตร์ รวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหาแรงรถไฟที่หักบ่อย จนนำไปสู่การสร้างมาตรฐานของเหล็กที่ใช้ในการก่อสร้างรางรถไฟ

ASTM International เป็นองค์กรมาตรฐานอิสระที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก และเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร ที่ได้มีการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการพัฒนาฐานของวัสดุ สินค้า ระบบ และบริการสู่ชุมชน ซึ่งสมาคมดังกล่าวได้มีการกำหนดมาตรฐานที่พัฒนาขึ้นมาจาก ASTM International มาจากการทำงานของบุคลากรกว่า 30,000 คน ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้เป็นตัวแทนของผู้ผลิต ผู้ใช้ ผู้บริโภค รัฐบาล และสถาบันการศึกษาจากกว่า 120 ประเทศ กำหนดมาตรฐาน ASTM

⁵¹ 2012 Florida Statutes Title XXXVI Business Organizations Chapter 616.242) Safety Standard for Amusements Rides. (3).

มากกว่า 12,000 มาตรฐาน ที่ได้จัดทำเป็นวิธีการปฏิบัติสำหรับงานเฉพาะอย่าง ได้แก่ การเขียนรายงาน การสุ่มตัวอย่าง ความแม่นยำ ความละเอียด การเลือก การเตรียม การประยุกต์ การตรวจสอบ ข้อควรระวังในการใช้ การกำจัดทิ้ง การติดตั้ง การบำรุงรักษา ตลอดจนการใช้เครื่องมือทดสอบ

ASTM ได้มีการจัดแบ่งมาตรฐานออกเป็นกลุ่มๆ เฉพาะเรื่อง โดยใช้ตัวอักษรเป็นสัญลักษณ์แทนกลุ่มของเนื้อเรื่อง ซึ่งมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับเครื่องเล่นในสวนสนุกนั้น ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มมาตรฐานตัวอักษร F คือ ข้อมูลจำเพาะเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ ซึ่ง ASTM ได้มีการจัดทำมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับเครื่องเล่นในสวนสนุกหลายเรื่อง โดยสำหรับกฎหมายของมลรัฐฟลอริดา นั้นปรากฏว่ามีอ้างอิงถึงมาตรฐานของ ASTM ไว้ ดังนี้

- American Society for Testing and Materials Committee F-24 Standards on Amusement Rides and Devices เกี่ยวข้องกับมาตรฐาน วิธีการทดสอบ ข้อมูลจำเพาะ ประสิทธิภาพ นิยาม การบำรุงรักษา การดำเนินงาน และวิธีปฏิบัติ และคู่มือสำหรับเครื่องเล่นในสวนสนุก

- ASTM Standards: E543 Practice for Determining the Qualification of Nondestructive Testing Agencies เกี่ยวข้องกับการกำหนดคุณสมบัติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ การทดสอบไม่ทำลาย

นอกจากนี้ มาตรฐานของ ASTM แล้ว กฎหมายของมลรัฐฟลอริดา ยังมีการอ้างอิงถึงข้อบังคับและมาตรฐานอื่นๆ อีก ดังนี้

- National Electric Code Handbook, Article 525. ว่าด้วยมาตรการเกี่ยวข้องกับระบบไฟฟ้า

- National Fire Protection Code 101 (Chapters 8-4.6 and 9-4.6) ว่าด้วยมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอัคคีภัย

- ASNT Document Recommended Practice SNT-TC-1A Personnel Qualification and Certification in Nondestructive Testing. เกี่ยวกับผู้ตรวจสอบ และการทดสอบแบบไม่ทำลาย

2) การขออนุญาตให้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุก และการทดสอบแบบไม่ทำลาย
เจ้าของเครื่องเล่นจะต้องทำการยื่นต่อใบอนุญาตรายปี โดยจะต้องแสดงข้อมูลต่างๆ ให้กับเจ้าหน้าที่ เช่น ที่ตั้ง ลักษณะและรุ่นของเครื่องเล่น โดยมีเอกสารที่สำคัญ คือ เอกสารการจัดทำประกัน และเอกสารแสดงการตรวจสอบเครื่องเล่น (Inspection) ซึ่งในบางกรณีจะต้องแสดงผลการทดสอบโดยไม่ทำลาย (Non-Destructive Test) ซึ่งเจ้าของเครื่องเล่นจะต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่สาธารณะที่สามารถเห็นได้

สำหรับในส่วนของการทดสอบแบบไม่ทำลายนั้น เจ้าของเครื่องเล่นจะต้องทำการตรวจสอบเพื่อประเมินความล้าของวัสดุ (Metal Fatigue) เป็นประจำทุกปี โดยที่ขอบเขตและตำแหน่งการทดสอบจะเป็นไปตามที่ผู้ผลิตเครื่องเล่นได้กำหนดไว้ ซึ่งในบางกรณีผู้ผลิตเครื่องเล่นอาจกำหนดให้สามารถใช้การตรวจสอบแบบพินิจได้ (Visual Inspection)

นอกจากนี้ ยังได้มีการกำหนดขกเว้นการทดสอบแบบไม่ทำลายสำหรับเครื่องเล่นบางประเภท เช่น Fun Houses, Houses of Mirrors, Haunted Houses, Mazes, Wave Pools, Wave - Making Devices, Kiddie Pools, Slides that are fully supported by an earthen mound, Playground Equipment that requires a manager และ Lazy – River

3) การตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการประกันภัย

การตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีหลักเกณฑ์ว่าก่อนที่จะได้รับใบอนุญาตเครื่องเล่นแบบถาวรจะต้องได้รับการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกๆ ครั้งปี และเครื่องเล่นแบบไม่ถาวรจะต้องถูกตรวจสอบทุกๆ ครั้งที่มีการย้ายเครื่องเล่นหรือสถานที่ประกอบการ และต้องได้รับใบรับรองการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่เพื่อใช้ในการขอใบอนุญาต

นอกจากนี้ ยังมีข้อบังคับเกี่ยวกับการประกันภัยกล่าวว่าเจ้าของหรือสถานประกอบการจะไม่สามารถดำเนินการได้หากไม่มีการประกันภัยคุ้มครอง โดยกำหนดมูลค่าของการคุ้มครองไว้ไม่ต่ำกว่า 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดหลักทรัพย์ในการค้ำประกันการประกอบกิจการ อีกด้วย

4) มาตรฐานการตรวจสอบเครื่องเล่นในสวนสนุก

การตรวจสอบเครื่องเล่นในสวนสนุก นั้น กำหนดให้มีการตรวจสอบการทำงานของเครื่องเล่นในประเด็นต่างๆ ว่าเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ เช่น การตรวจสอบโครงสร้าง กลไก ไฟฟ้า ระบบควบคุมระบบเบรก อุปกรณ์ความปลอดภัย ความแข็งแรงของราวและรั้วกั้น การรักษารูปทรงของชิ้นส่วนต่างๆ การใส่น้ำมันหล่อลื่นชิ้นส่วน ความเร็วของเครื่องเล่นต้องไม่เกินความเร็วสูงสุดที่กำหนดไว้ และป้าย สัญญาณเตือนต่างๆ ต้องมีขนาดที่มองเห็นชัด และระบุถึงข้อจำกัดต่างๆ ของผู้ใช้บริการที่สามารถเข้าเล่นเครื่องเล่นนั้นๆ ได้

5) การปรับเปลี่ยนชิ้นส่วนสำคัญของเครื่องเล่นในสวนสนุก

ในการปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงชิ้นส่วนหรืออุปกรณ์ใดๆ ของเครื่องเล่นในสวนสนุก จะต้องให้วิศวกรมืออาชีพที่ได้รับการรับรองจากรัฐทำการรับรองว่าเครื่องเล่นดังกล่าวได้มีการปฏิบัติตามข้อบังคับที่กฎหมายได้ระบุไว้แล้ว

6) การเข้าตรวจสอบเครื่องเล่นในสวนสนุกของเจ้าหน้าที่

การเข้าตรวจสอบของเจ้าหน้าที่นั้นสามารถทำได้เมื่อมีการแสดงบัตรเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสามารถเข้าตรวจสอบเครื่องเล่นได้ตลอดเวลาในช่วงเวลาที่เหมาะสม มีสิทธิ์ในการถามคำถามใดๆ แก่เจ้าของสถานประกอบการหรือผู้จัดการ การถ่ายรูป การเก็บตัวอย่างทั้งหมดทั้งในเรื่องอุปกรณ์ การดำเนินการตรวจสอบรวมถึงการทดสอบแบบไม่ทำลาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและเบิกค่าใช้จ่ายได้ตามข้อกำหนด

7) การรายงานอุบัติเหตุจากการใช้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุก

เมื่อเกิดอุบัติเหตุเจ้าของหรือผู้จัดการ หรือผู้มีหน้าที่ดูแลเรื่องดังกล่าวจะต้องนำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล และจะต้องรายงานแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางโทรศัพท์ภายใน 4 ชั่วโมง และต้องทำการเขียนรายงานแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใน 24 ชั่วโมง หลังเกิดเหตุ และเมื่อระบบเครื่องกล โครงสร้าง หรือ ระบบไฟฟ้า ทำงานผิดปกติซึ่งอาจทำให้ผู้ให้บริการไม่ปลอดภัย ทำให้ไม่สามารถเดินเครื่องได้นานกว่า 4 ชั่วโมงให้ทำการแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางโทรศัพท์ภายใน 8 ชั่วโมง และให้ทำรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรแจ้งภายใน 24 ชั่วโมง

8) การตรวจสอบของผู้ประกอบการ และการฝึกอบรมพนักงาน

ผู้ขับหรือผู้ดูแลประจำเครื่องเล่น ก่อนจะเปิดดำเนินงานเครื่องเล่นในแต่ละวันจะต้องมีการตรวจสอบ และทดสอบเครื่องเล่นเพื่อให้แน่ใจเกี่ยวกับความปลอดภัย โดยผู้ที่ทำการตรวจสอบต้องลงชื่อรับรองผลในใบบันทึกการตรวจสอบ และให้ทำการเก็บบันทึกการตรวจสอบไว้อย่างน้อย 14 วัน โดยเจ้าของหรือผู้จัดการสามารถนำมาแสดงได้ทันทีที่มีเจ้าหน้าที่ร้องขอตรวจสอบ เจ้าของหรือผู้จัดการเครื่องเล่นต้องทำการฝึกอบรมลูกจ้างเกี่ยวกับการดำเนินงาน การแยกส่วนประกอบ การขนส่ง และการบำรุงรักษาตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดสถานประกอบการจะไม่สามารถดำเนินการได้หากพนักงานที่ดูแลเครื่องเล่นนั้นๆ ไม่ผ่านการฝึกอบรม โดยให้สถานประกอบการทำการเก็บผลบันทึกการฝึกอบรมไว้แสดงแก่เจ้าหน้าที่ เมื่อมีการร้องขอตรวจสอบ

9) การดำเนินงานบันจีจัม มีการกำหนดมาตรการสำหรับเครื่องเล่นบันจีจัม เป็นกรณีเฉพาะ ในกรณีที่เป็นการดำเนินการต่อไปนี้

(1) การกระโดดจากบัลลูน หรือเครื่องบิน

(2) การกระโดดโดยมีการกอดหรือรัดบุคคลหรือสิ่งของเพื่อถ่วงน้ำหนักให้

มากขึ้น

(3) การกระโดดพร้อมกันมากกว่า 1 คน

(4) การกระโดดจากสถานที่หรือสิ่งก่อสร้างที่ไม่ใช่สถานที่ที่ออกแบบมาสำหรับการเล่นบันจีจัม

(5) การห้ามเครื่องเล่นประเภท Reverse Bungy Jumping

10) คำสั่งฉุกเฉิน และการบังคับใช้กฎหมายและบทลงโทษ

หากเครื่องเล่นในสวนสนุกทำงานผิดปกติ จนเกิดอุบัติเหตุส่งผลให้ต้องส่งผู้ให้บริการเข้าโรงพยาบาล ไม่ว่าจะเป็นอย่างบกพร่องทางกลไก โครงสร้าง หรือระบบไฟฟ้า ให้ออกคำสั่งระงับการดำเนินการทันที ซึ่งเครื่องเล่นที่มีลักษณะการทำงานคล้ายคลึงกัน อาจได้รับการพิจารณาให้ระงับการดำเนินการทันทีเช่นเดียวกันจนกว่าจะผ่านการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ จึงจะสามารถดำเนินการต่อได้ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจทำการระงับการดำเนินการแต่มีระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี หรืออาจเพิกถอนใบอนุญาตหรือใบรับรองต่างๆ หรือทำการปรับไม่เกิน 2,500 ดอลลาร์สหรัฐต่อการละเมิดต่อวันจากเจ้าของสถานประกอบการเมื่อพบความผิด

3.2.2 มาตรการทางกฎหมายของประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ เป็นเพียงประเทศเดียวในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีการประกอบกิจการสวนสนุกขนาดใหญ่ระดับโลก คือ สวนสนุก Universal Studio Singapore ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งในประเทศ โดยภายในสวนสนุกดังกล่าวได้มีการเปิดให้บริการอุปกรณ์เครื่องเล่นมากมาย โดยเฉพาะเครื่องเล่นในธีมภาพยนตร์จำนวน 18 เครื่องจากทั้งหมด 24 เครื่อง ที่ได้รับการออกแบบมาสำหรับสวนสนุกที่แห่งนี้โดยเฉพาะ⁵²

มาตรการทางกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ แต่เดิมการคุ้มครองความปลอดภัยของเครื่องเล่นในสวนสนุกอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยสถานบันเทิง ค.ศ. 1959 (Public Entertainment and Meeting Act 1959) ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ในการให้ใบอนุญาตการประกอบกิจการให้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุก แต่เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวไม่เหมาะสมกับการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุก เนื่องจากไม่มีมาตรการด้านความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับการดูแลจัดการเครื่องเล่นในสวนสนุกที่มีระบบกลไกซับซ้อน จึงมีความจำเป็นในการตราบัญญัติว่าด้วยความปลอดภัยของเครื่องเล่น ค.ศ. 2011 (Amusement Rides Safety Act 2011)⁵³

⁵² สวนสนุก Universal Singapore. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.visitsingapore.com/th_th/see-do-singapore/recreation-leisure/fun-things-to-do/universal-studios-singapore. [2561, 5 พฤษภาคม]

⁵³ สุภา ลือประกร. (2556). *การพัฒนามาตรการทางกฎหมายเพื่อความปลอดภัยของเครื่องเล่นในสวนสนุก*. นิตยสารมหานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 64.

3.2.2.1 ขอบเขตและการบังคับใช้กฎหมาย⁵⁴

รัฐบัญญัติว่าด้วยความปลอดภัยของเครื่องเล่น ค.ศ. 2011 (Amusement Rides Safety Act 2011) ได้มีการกำหนดขอบเขตครอบคลุมเครื่องเล่นที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานใดๆ ที่มีการยี่ดิ่งหรือจำกัดพื้นที่ผู้ใช้บริการ ให้อยู่กับที่ แต่จะไม่ครอบคลุมถึงอุปกรณ์สำหรับการขนส่ง เช่น Monorails, Trams, Sky Trains, Amphibious Vehicles, เครื่องเล่นที่ถูกออกแบบมาให้รับน้ำหนักได้ไม่เกิน 50 กิโลกรัม, เครื่องเล่นที่ใช้พลังงานขับเคลื่อนไม่เกิน 1.1 กิโลวัตต์, A Lazy River Ride, A Wave Pool, เครื่องเล่น Go - Kart ที่ใช้ในการแข่งขันหรือฝึกอบรมเครื่องเล่นส่วนตัวบุคคลที่ติดตั้งไว้ในหมู่บ้านจัดสรร อาคารชุด หรือคอนโดมิเนียม เครื่องเล่นเป็นส่วนหนึ่งของเอกชนหรือสโมสร ที่มีไว้ใช้สำหรับงานพิเศษต่างๆ และเครื่องเล่นที่ใช้ในงานประชุม งานแสดงสินค้า การจัดนิทรรศการ ซึ่งเครื่องเล่นดังกล่าวจะต้องมีการลงทะเบียนของสมาชิกดังกล่าวจึงใช้บริการได้

3.2.2.2 การกำหนดนิยามของคำว่า “เครื่องเล่น” และคำอื่นๆ

รัฐบัญญัติว่าด้วยความปลอดภัยของเครื่องเล่น ค.ศ. 2011 (Amusement Rides Safety Act 2011) ได้มีการกำหนดนิยามของคำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องเล่นในสวนสนุก ดังนี้

เครื่องเล่น หมายถึง อุปกรณ์ยานยนต์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้พลังงานในการขับเคลื่อน หรือสิ่งที่เกิดจากการรวมกันของอุปกรณ์ เครื่องจักร และชิ้นส่วนอุปกรณ์ที่เชื่อมติดกัน ซึ่งถูกออกแบบเพื่อบรรทุกและนำพาผู้ใช้บริการ ไปยังบริเวณต่างๆ ไม่ว่าจะผ่านทางด้านบน หรือไปตามเส้นทางที่กำหนดไว้ หรือภายในพื้นที่ที่กำหนดไว้ โดยมีวัตถุประสงค์ในการสร้างความสนุก ความพึงพอใจ ความตื่นเต้น ความหวาดเสียว และการใช้งานในลักษณะเป็นการสาธารณะและมีจ่ายเงินค่าธรรมเนียม หรือไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์ หรือสิ่งที่เกิดจากการรวมกันของอุปกรณ์ที่ตั้งขึ้น หรือถูกเคลื่อนย้ายเพื่อเป็นส่วนถาวรของสิ่งปลูกสร้าง และรวมถึงอุปกรณ์ หรือการรวมกันของอุปกรณ์อื่นๆ ที่ถูกกล่าวถึงก่อนหน้านี้ โดยมีวัตถุประสงค์เป็นเครื่องเล่นเพื่อความสนุก แต่ไม่รวมถึงเครื่องเล่นประเภทหยอดเหรียญ เครื่องเล่นสนามเด็กเล่น หรืออุปกรณ์ หรือการรวมกันของอุปกรณ์อื่นๆ ข้างต้น แต่ไม่ใช่มีวัตถุประสงค์เพื่อความสนุก

ส่วนประกอบของเครื่องเล่นในสวนสนุก หมายถึง ชิ้นส่วนใดๆ ในส่วนประกอบทั้งหมดที่ประกอบเป็นเครื่องเล่นเพื่อความสนุก รวมไปถึง

- ชิ้นส่วนใดๆ ของโครงสร้างเครื่องเล่น
- แก้วอี้ รถ แคนชูล กอนโดลา เรือ แพ ยานพาหนะ ที่เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องเล่น

⁵⁴ กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2559). รายงานการจัดทำร่างข้อบังคับและมาตรฐานว่าด้วยความปลอดภัยและการควบคุมกระแสไฟฟ้าตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร. หน้า 22-24.

- สายเคเบิล โช้ เชือก สายไฟ ที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ของเครื่องเล่นในสวนสนุก
- อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ขนาดเล็ก สวิตช์ หรือเครื่องมือ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่ใช้เชื่อมต่อการปฏิบัติการเครื่องเล่นในสวนสนุก

เครื่องเล่นเพื่อความสนุกขนาดใหญ่ หมายถึง เครื่องเล่นเพื่อความสนุกชนิดใดๆ ซึ่งด้วยรูปแบบ ขนาด โครงสร้าง ความเร็ว หรือลักษณะของเครื่องเล่นดังกล่าวแล้ว ถือเป็นเครื่องเล่นเพื่อความสนุกขนาดใหญ่

3.2.2.3 การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของเครื่องเล่นในสวนสนุก

1) การอ้างอิงข้อบังคับและมาตรฐานสากล

จากการศึกษาพบว่า มีการอ้างอิงข้อบังคับและมาตรฐานต่างๆ ที่ใช้ในรัฐบัญญัติฉบับนี้ ได้แก่

- (1) American National Standards Institute (ANSI)
- (2) ASTM International (ASTM)
- (3) British Standards Institution (BS EN)
- (4) British Water Ski Federation Ltd.
- (5) Canadian Standards Association (CSA)
- (6) Standards Australia and Standards Council of New Zealand

2) การขออนุญาตให้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุก

เจ้าของเครื่องเล่นจะต้องดำเนินการขอใบอนุญาตการให้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุก โดยเจ้าของเครื่องเล่นต้องทำการยื่นขออนุญาตปีละหนึ่งครั้ง โดยการต่อใบอนุญาตต้องยื่นเอกสารที่สอดคล้องกับใบขออนุญาตดำเนินการ เช่น การใช้มาตรฐานที่ใช้กับเครื่องเล่นจะต้องตรงกัน โดยต้องมีการตรวจสอบความปลอดภัยและความเหมาะสมในการดำเนินการต่างๆ เช่น ตรวจสอบรอยเชื่อมและจุดต่อต่างๆ อุปกรณ์ด้านความปลอดภัย อุปกรณ์หยุดฉุกเฉิน อุปกรณ์ยึดรั้ง การป้องกันไฟฟ้า สภาพของชิ้นส่วนไฮดรอลิก นิวเมติก และส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของเครื่องเล่นรวมถึงมีระบบจัดการด้านอัคคีภัย

3) การตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการประกันภัย

การตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ก่อนที่จะได้รับใบอนุญาตเจ้าหน้าที่จะต้องตรวจเอกสารขออนุญาตก่อนการติดตั้งตามรัฐบัญญัติฯ และหลังจากการติดตั้งเครื่องเล่นเสร็จ เจ้าหน้าที่ต้องทำการตรวจสอบและออกใบรับรองผลของการติดตั้ง โดยตรวจตามรายละเอียดที่ผู้ขออนุญาตได้ยื่นไว้ว่าตรงกันหรือไม่ เพื่อให้เครื่องเล่นอยู่ในสภาพพร้อมทำงานอย่างปลอดภัย โดยมีข้อกำหนดให้ผู้ประกอบการเครื่องเล่นต้องทำประกันภัยซึ่งมีข้อกำหนด

ค่าสุดของคัมครองการประกันภัย จะต้องไม่น้อยกว่า 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐที่ต้องรับผิดชอบ ต่อเหตุการณ์ใดๆ ที่เกิดขึ้นสำหรับการบาดเจ็บหรือเสียชีวิตของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้น

4) มาตรฐานการตรวจสอบเครื่องเล่นในสวนสนุก

มาตรฐานการตรวจสอบเครื่องเล่นหรืออุปกรณ์มีการกำหนดการตรวจสอบ ประเด็นต่างๆ เช่น โครงสร้าง อุปกรณ์ยึดรั้ง กลไก ระบบเบรก ระบบไฟฟ้า ไฮดรอลิก นิวเมติก ระบบส่งการ รอยเชื่อม ฯลฯ

5) การปรับเปลี่ยนชิ้นส่วนสำคัญ

เมื่อมีการปรับเปลี่ยนส่วนสำคัญของเครื่องเล่น เจ้าหน้าที่ต้องทำการตรวจสอบ รายละเอียดของการปรับเปลี่ยนเพื่อออกใบรับรอง โดยตรวจสอบวิธีการ การออกแบบ ข้อกำหนด และเงื่อนไขของการปรับเปลี่ยนให้เป็นไปตามใบขออนุญาตปรับเปลี่ยนเพื่อให้เครื่องเล่นอยู่ในสภาพพร้อมที่จะทำงานอย่างปลอดภัย

6) การเข้าตรวจสอบของเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่มีอำนาจตามรัฐบัญญัตินี้ สามารถเข้าตรวจสอบได้ตลอดเวลา โดยไม่จำเป็นต้องมีหมายค้น เพื่อเข้าตรวจสอบสถานที่ที่มีเครื่องเล่น ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบ การติดตั้ง การดำเนินการ การปรับเปลี่ยน การเคลื่อนย้าย รวมถึงสิ่งปลูกสร้างหรืออาคารที่มีการต่อ หรือเชื่อมถึงเครื่องเล่น

7) การรายงานอุบัติเหตุ

เมื่อเกิดอุบัติเหตุให้ผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบหรือผู้จัดการเครื่องเล่น จะต้องทำการ แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ อย่างเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้เมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ โดยผู้รับผิดชอบในเหตุการณ์จะต้องทำการช่วยเหลือ และอพยพผู้ให้บริการและรวมถึงคนอื่นๆ ที่อยู่ในเหตุการณ์ออกอย่างรวดเร็วเพื่อความปลอดภัย ซึ่งผู้รับผิดชอบต้องเขียนรายงานเหตุการณ์ ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้น ผลการวินิจฉัย และข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากฝ่าฝืนหรือ ละเลย มีโทษปรับไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

8) การตรวจสอบของผู้ประกอบการ และการฝึกอบรมพนักงาน

ผู้ประกอบการจะต้องดำเนินการตรวจสอบเครื่องเล่นก่อนดำเนินการเครื่องเล่น ในแต่ละวัน ซึ่งจะต้องมีการตรวจสอบอย่างละเอียดตามคู่มือการทำงานของเครื่องเล่นจากผู้ผลิต เครื่องเล่นเพื่อให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย ควรทำการตรวจสอบผู้ควบคุมเครื่องเล่นด้วยว่า ผ่านการอบรมในการดูแลเครื่องนั้นๆ มาแล้ว ทำการบันทึกประจำวันเพื่อเป็นหลักฐานแก่เจ้าหน้าที่ เมื่อมีการเรียกตรวจสอบข้อมูล สถานประกอบการต้องมีการสอน การแนะนำ การฝึกอบรมและ

การกำกับดูแลในเรื่องที่มีความจำเป็นสำหรับผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติงาน รวมถึงคำแนะนำเกี่ยวกับอันตรายที่จะเกิดกับบุคคล ผู้ใช้บริการเครื่องเล่นหรือผู้เกี่ยวข้อง และควรระมัดระวังเรื่องความปลอดภัยในการดำเนินการ และต้องมีการจดบันทึกวันที่ของการฝึกอบรมของพนักงานเป็นรายบุคคล

9) การดำเนินงานบันจีจัม มีการกำหนดข้อห้ามพิเศษ ดังนี้

- (1) ต้องใช้สถานที่หรือสิ่งก่อสร้างที่ออกแบบมาสำหรับการเล่นบันจีจัม
- (2) ห้ามมีการใช้สิ่งสร้างที่มีการเคลื่อนที่ หรือกระโดดจากกลางอากาศ ยกเว้นจะมีความเห็นชอบจากเจ้าหน้าที่ตรวจสอบให้สามารถเล่นได้
- (3) ไม่อนุญาตให้มีการถ่วงน้ำหนัก หรืออุทุทรายเพื่อให้เกิดแรงมากขึ้นในการเล่นบันจีจัม และ Reverse Bungy Jumping
- (4) การเล่น Reverse Bungy Jumping ไม่ควรมีการยึดผู้ให้บริการกับสายบันจีจัมโดยตรง
- (5) ความสูงของอุปกรณ์บันจีจัม จากจุดกระโดดถึงจุดสิ้นสุดไม่ควรเกิน 30 เมตร โดยไม่รวมความสูงของถุงลมนิรภัย

(6) ห้ามมีการกระโดดพร้อมกัน หรือมากกว่า 1 คน

10) คำสั่งฉุกเฉิน และการบังคับใช้กฎหมายและบทลงโทษ

เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจสอบพบความผิดปกติ เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสามารถสั่งระงับการติดตั้ง ปรับเปลี่ยน ดำเนินการ การเคลื่อนย้าย หรือเมื่อพิจารณาแล้วว่าเครื่องเล่นมีสภาพทรุดโทรม ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อผู้ให้บริการและผู้อื่นที่อยู่ในบริเวณดังกล่าว และให้ทำการกันเขตรอบๆ เครื่องเล่นดังกล่าวไว้เพื่อรอเจ้าหน้าที่เข้ามาตรวจสอบ หากพบการกระทำผิดข้อกำหนด เจ้าหน้าที่สามารถอายัด หรือยึด เอกสารใดๆ ที่เชื่อว่าเป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดได้ นอกจากนี้ยังสามารถอายัด รั้วถอน หรือยึด เครื่องจักร อุปกรณ์ใดๆ ที่เชื่อมต่อหรือเกี่ยวข้องกับเครื่องเล่น ที่ใช้ในการติดตั้ง ปรับเปลี่ยน และเคลื่อนย้ายได้ เมื่อเจ้าหน้าที่พบว่าเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ดังกล่าวไม่เป็นไปตามข้อกำหนดที่ตกลงไว้ หรืออาจเป็นสาเหตุของการเกิดเหตุไม่พึงประสงค์ได้ และยังมีโทษจำคุกและปรับตามกรณีความผิดอื่นๆ ที่เกิดขึ้น

ทั้งนี้ จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐฟลอริดา และมาตรการทางกฎหมายของประเทศสิงคโปร์แล้ว เห็นว่าทั้งสองประเทศมีการกำหนดนิยามของคำว่า “เครื่องเล่น” ไว้เป็นแบบความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือ เป็นการกำหนดว่า “เครื่องเล่น” เป็นสิ่งที่ก่อสร้างขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความสนุกสนานของผู้ใช้บริการ ซึ่งทำให้ไม่เกิดปัญหาในการตีความว่าเครื่องเล่นบางประเภทจะถือว่าเป็นเครื่องเล่นตามนิยามของกฎหมายหรือไม่

ส่งผลให้นิยามดังกล่าวครอบคลุมเครื่องเล่นที่มีการเปิดให้บริการในปัจจุบัน และจะมีขึ้นในอนาคต รวมถึงมีการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของเครื่องเล่นไว้โดยอ้างอิงถึงองค์กรวิชาชีพ หรือ องค์กรอื่นๆ ในระดับประเทศที่มีความน่าเชื่อถือ มาตรฐานความปลอดภัยของเครื่องเล่นทั้งสอง ประเทศจึงมีมาตรฐานที่เพียงพอ ทำให้ผู้ใช้บริการ ได้รับความปลอดภัยจากการใช้บริการเครื่องเล่น มากที่สุด

จากมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากการใช้บริการเครื่องเล่น ในสวนสนุกในประเทศไทยและต่างประเทศข้างต้น ผู้ศึกษาจะได้ทำการวิเคราะห์ถึงปัญหากฎหมาย ในการตีความนิยามของคำว่า “เครื่องเล่น” ปัญหากฎหมายในการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัย ของเครื่องเล่นในสวนสนุก และปัญหาในการดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภคด้านบริการที่อาจเป็น อันตรายโดยคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ตามกฎหมายของประเทศไทย เพื่อนำเสนอ แนวทางแก้ไขมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคจากการใช้บริการเครื่องเล่นในสวนสนุกที่อาจเป็น อันตรายที่เหมาะสมในปัจจุบันและเกิดประโยชน์ต่อไปในบทต่อไป